

Хочеш їхати – давай паспорт

В УКРАЇНІ ЗНОВУ ЗАПРОВАДЖУЮТЬ
ПРОДАЖ ЗАЛІЗНИЧНИХ
КВИТКІВ ЗА
ПАСПОРТАМИ

10%

ВАРТОСТІ КВИТКА
ПІДЛЯГАТИМЕ
ПОВЕРНЕННЮ

.11

АКТУАЛЬНО

Семинар для
інформацій-
ників

Журналісти
профспілкового
медіа-простору
збирались в
Ірпіні

.04

ДОКУМЕНТ

Лист
міністру

Щодо законо-
проекту «Про
правовий режим
майна загально-
союзних громад-
ських об'єднань
(організацій)
колишнього Союзу
РСР»

.06

БЕЗПЕКА

МАКСИМАЛЬНО
ЗБЕРЕГТИ
ЛЮДСЬКИЙ
ПОТЕНЦІАЛ

.13

№ 48 (666) | 29.11.2012 РОКУ

профспілкові вісті

ГАЗЕТА ФЕДЕРАЦІЇ ПРОФЕСІЙНИХ СПІЛОК УКРАЇНИ

www.psv.org.ua

КОРОТКО

ПЕНСІЇ | З огляду на наявність проблем у питаннях призначення та виплати пенсій за вислугу років, Федерація профспілок України підготувала пропозиції з їх урегулювання, які було надіслано віце-прем'єр-міністру – міністру соціальної політики України Сергію Тігіпком для опрацювання та подальшого внесення відповідних змін до чинного законодавства. **.02**

ВАЖЛИВО | Юрій Кулик: «Необхідно значно посилити громадський контроль за безпекою праці». **.03**

КРУГЛИЙ СТІЛ | Нещодавно Профспілка працівників будівництва та промисловості будівельних матеріалів України організувала круглий стіл на тему: «Професійно-технічна освіта в будівельній галузі України: проблеми та шляхи вирішення». **.03**

СУДНИЙ ДЕНЬ | У ПОЗОВІ ВІДМОВЛЕНО

ФЕМІДА СТАЛА НА СТОРОНУ ВЕЛИКОГО ДОЛАРА

21 листопада ц. р. в Апеляційному суді м. Києва розглядавсь позов Об'єднаної профспілкової організації «Трудовий Альянс» щодо розірвання трудового договору (контракту) з генеральним директором ТОВ «МЕТРО Кеш енд Кері Україна» Жако Юджином Буленом.

Анна РЕПІЧ
редактор відділу «ПВ»

Однак уже друга судова установа відхилила це прохання, не знайшовши жодного порушення закону!

Не переконали суддів ані наведені профспілками факти про бездіяльність керівництва компанії та її структурних підрозділів, що спрямована на дискримінацію своїх працівників за ознакою на-

лежності до Всеукраїнської профспілки працівників і підприємців торгівлі, громадського харчування та послуг, ані повне ігнорування соціального діалогу, зокрема підписання колективного договору на підприємстві, тощо. Численні порушення законів України, утиск прав працівників, як-от низька оплата праці, нелюдські умови праці та багато іншого, не виявилися для Феміди доказом того, що ця людина не має обіймати таку посаду... **.08**

ЕПІЦЕНТР

Профспілки інформуватимуть про затримку зарплат бюджетникам

За ініціативи голови СПО всеукраїнських об'єднань профспілок на національному рівні Юрія Кулика 27 листопада відбулася робоча зустріч з віце-прем'єр-міністром – міністром соціальної політики України Сергієм Тігіпком.

У ході зустрічі сторони обговорили проблемні питання проекту нової Генугоди та визначили шляхи їх вирішення. Голова СПО всеукраїнських об'єднань профспілок висловив занепокоєння щодо несвоєчасності виплат за лікарняними листками. Особливу увагу приділено питанням заборгованості із зарплати працівникам бюджетної сфери. Досягнуто домовленості про те, щоб профспілки оперативним подавали інформацію про кожний факт затримки з виплати зарплат бюджетникам. Ураховуючи рішення п'яти всеукраїнських профспілок бюджетної сфери скликати 10 грудня спільне засідання президій, Сергій Тігіпко підтримав пропозицію профспілок щодо проведення найближчим часом наради під його головуванням для об'єктивної оцінки стану в бюджетній сфері та визначення консолідованого плану дій.

Михайло КІРЕЄВ: «ПРМТУ – це захист на морі й на суші» **.05**

ЗАБЕЗПЕЧИТИ БЕЗПЕКУ ПРАЦІ
долучайтеся до обговорення на нашому сайті www.psv.org.ua

ЗА СПРАВЕДЛИВІ ЗАКОНИ ДЛЯ МІГРАНТІВ

Фахова дискусія «Ефективне управління трудовою міграцією та її кваліфікаційні аспекти» була присвячена питанням соціального захисту мігрантів. У ній взяли участь представники всеукраїнських профспілок виробничої сфери, фахівці відділу виробничої політики та ринку департаменту виробничої політики та колективно-договірного регулювання апарату ФПУ.

Учасники дискусії наголосували на тому, що трудові мігранти повинні мати ті самі права, що й громадяни приймаючої країни, зокрема доступ до невідкладної медичної допомоги, страхування

від нещасних випадків на виробництві та в разі хвороби, медичне обслуговування. Також шлося про закріплення на державному рівні права вступати в профспілки, недопущення фактів дискримінації працюючих мігрантів, порушення їх прав щодо умов та оплати праці.

ПЕНСІЇ

ФПУ ЗВЕРНУЛАСЯ ДО МІНСОЦПОЛІТИКИ

(Закінчення. Початок на стор. 1)

Як повідомляє департамент соціального діалогу та соціального страхування, пенсія за вислугу років призначається за умови звільнення з роботи, яка дає право на таку пенсію. Однак, після звільнення з роботи в багатьох випадках виявляється, що особа не має права на пенсію, але поновитися на колишній посаді, зважаючи на ситуацію на ринку праці, їй дуже складно. Для врегулювання зазначеної проблеми ФПУ запропонувала Мінсоцполітиці розглянути питання щодо можливості звертатися за призначенням пенсії за вислугу років у період роботи, яка дає право на таку пенсію, але виплачувати її після звільнення з роботи. При визначенні права на пенсію за вислугу років враховується трудовий стаж за основним місцем роботи. Робота ж за сумісництвом на таких посадах не враховується. Щодо виплати пенсій за вислугу років, то останнім часом органи Пенсійного фонду припиняють її виплачувати у випадку, якщо особа влаштовується на роботу, яка дає право на пенсію за вислугу років, за сумісництвом. В окремих випадках нараховується переплата пенсії. ФПУ порушила перед Мін-

соцполітики питання щодо необхідності врегулювання зазначеної проблеми шляхом застосування єдиного підходу як у визначенні права на пенсію за вислугу років, так і здійсненні її виплати.

При переході з пенсії за вислугу років на пенсію за віком застосовується показник середньої зарплати в Україні, з якої обчислено попередню пенсію. Період між призначенням пенсії за вислугу років і пенсії за віком може становити п'ять і більше років. В окремих випадках особа тривалий час лише перебуває на обліку як пенсіонер, але пенсії не одержує, оскільки після її призначення знову влаштовується на роботу, яка дає право на пенсію за вислугу років. У зв'язку з цим ФПУ пропонує розглянути питання щодо застосування в даному випадку порядку визначення заробітку, який застосовується при новому призначенні пенсії. Потребує врегулювання і питання щодо врахування при визначенні права на пенсію за вислугу років періоду проходження строкової військової служби. ФПУ також запропонувала Мінсоцполітиці провести, за необхідності, спільне обговорення всіх цих проблем та шляхів їх вирішення за участю фахівців Мінсоцполітики, Пенсійного фонду та ФПУ.

ЗУСТРІЧ | КОНСТРУКТИВНИЙ ДІАЛОГ СОЦІАЛЬНИХ ПАРТНЕРІВ

Фото Анастасія ЛИСЕНКА

ПІВТОРА ДЕСЯТКА ПРОФСПІЛОК ОТРИМАЛИ ПАРТНЕРІВ ДЛЯ УКЛАДЕННЯ ГАЛУЗЕВИХ УГОД

26 листопада в Міністерстві економічного розвитку й торгівлі відбулася зустріч Голови Федерації професійних спілок України Юрія Кулика та міністра Петра Порошенка.

Анна РЕПІЧ
редактор відділу «ПВ»

У заході взяли участь заступник Голови ФПУ Григорій Осовий, а також представники найбільш чисельніших та найвпливовіших галузевих профспілок. У ході спілкування Петро Порошенко зазначив, що між урядом і профспілками завжди відбувається ефективний діалог. «Саме це я називаю гідним рівнем соціального партнерства», – підкреслив міністр. – Такі зустрічі потрібно проводити якомога частіше, бо і уряд, і профспілки завжди мають чути один одного і знаходити компромісні рішення, навіть у кризових

умовах, в яких перебуває світ і наша економіка в тому числі».

«Сьогоднішня зустріч була надзвичайно конструктивною і виваженою, – зауважив Юрій Кулик. – Вона була спрямована на те, щоб найближчим часом досягти конкретного результату. Серед питань, розглянутих на зустрічі, було й питання укладення галузевих угод. Адже близько півтора десятка наших галузевих профспілок позбавлені можливості укладати такі угоди. Це сталося насамперед через реформування центральних органів виконавчої влади... Тож ми сьогодні шукаємо механізм, який дозволить відновити цей процес. Незважаючи на те, що немає відповідних міністерств, мені здається, що вихід все ж знайдено. Зазначені питання вирішуватимуться через відповідні департаменти Мінекономрозвитку, заступників міністра тощо».

Також на зустрічі йшлося про розвиток виробничих галузей, оплату праці, підтримку українського товаровиробника, питання поліпшення внутрішньої та зовнішньої торгівлі тощо. Профспілки висловили свою позицію з при-

воду того, що саме необхідно сьогодні зробити, аби запровадити вітчизняне виробництво.

«Міністр нині дуже толерантно, виважено поставився до позиції профспілок, навіть із зацікавленістю, – зауважив Юрій Кулик. – Він декілька разів наголосив на відкритості цієї роботи, бажанні співпрацювати на постійній основі. Ми домовилися створити кілька галузевих соціально-економічних рад на двосторонній основі з боку Мінекономрозвитку та представників професійних спілок. Ці ради вироблятимуть конкретні пропозиції і вноситимуть їх на розгляд заступників міністра, міністра, а можливо, й Президента України».

(Продовження теми читайте на стор. 6)

ПРИВІТАННЯ

ГОЛОВІ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОФСПІЛКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ МИКОЛІ АНДРІЙОВИЧУ БОГДАНУ – 50!

Шановний Миколо Андрійовичу!

Федерація профспілок України від щирого серця вітає Вас із 50-річчям!

Бажаємо, щоб під'йорнтям Вашого життя та плідної професійної діяльності були міцне здоров'я, сповнене любові та добра серце, натхненна думка і щирі почуття.

Ми впевнені, що й надалі мудрість та оптимізм, життєвий досвід, людяність будуть Вашими надійними супутниками на життєвому шляху і завжди допомогатимуть долати всі труднощі і негаразди.

Вітаючи Вас із цим чудовим ювілеєм, зичимо добра та радості, енергійності, невинного руху вперед, успішного здійснення всіх планів та задумів.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРОФЕСІЙНИХ СПІЛОК УКРАЇНИ

ПРО СИТУАЦІЮ З КОШТАМИ ФОНДУ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ З ТИМЧАСОВОЇ ВТРАТИ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ

Як повідомляє Інформаційно-аналітичний центр ФПУ, Голова Федерації профспілок України, Голова СПО об'єднань профспілок Юрій Кулик звернувся до Прем'єр-міністра України Миколи Азарова

щодо вирішення питання про забезпечення своєчасного й повного здійснення Державною казначейською службою України розрахунків по коштах Фонду соціального страхування з тимчасової втрати

працездатності за платіжними документами, наданими Виконавчою дирекцією Фонду та виконавчими дирекціями відділень Фонду. Приводом стали численні звернення, що надходять до Федерації

профспілок України стосовно невиконання Фондом соціального страхування з тимчасової втрати працездатності своїх фінансових зобов'язань перед застрахованими особами та страхувальниками.

КРУГЛИЙ СТІЛ

ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНА ОСВІТА В БУДІВЕЛЬНІЙ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Нещодавно Профспілка працівників будівництва та промисловості будівельних матеріалів України організувала круглий стіл на тему: «Професійно-технічна освіта в будівельній галузі України: проблеми та шляхи вирішення»

Як повідомляє Профспілка працівників будівництва та промисловості будівельних матеріалів України, захід зібрав понад 60 учасників, серед яких, зокрема, були голови територіальних організацій профспілки працівників будівництва і промбудматеріалів, голови профспілкових комітетів професійно-технічних навчальних закладів, керівники ПТНЗ, представники Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, представники організації роботодавців. Круглий стіл відкрив голова профспілки працівників будівництва і промисловості будівельних матеріалів Василь Андреев, який висловив подяку департаменту професійно-технічної освіти МОУмолодшпорту за підтримку та сприяння у проведенні заходу. Під час круглого столу обговорювалось багато важливих питань, як-от права учнів і студентів, якісна виробнича практика та гідне перше робоче місце, питання фінансування професійно-технічних навчальних закладів, стан і розвиток

матеріально-технічної бази ПТНЗ як передумова якісної підготовки фахівців, роль базових підприємств галузі будівництва і промисловості будівельних матеріалів у підготовці кваліфікованих робітників, питання організації інтегрованого навчання та престижу будівельних робітничих професій, кадрового потенціалу ПТНЗ, а також шляхи розв'язання проблем педагогічних працівників і майстрів виробничого навчання.

Особливо гарячі дискусії розгорнулися навколо питань, що стосувалися перевірки прокуратурою працевлаштування випускників ПТНЗ за державним замовленням, боргів навчальних закладів за комунальні послуги, оплати праці та трудової гарантії майстрам виробничого навчання, рівності прав учнів ПТНЗ і студентів вишів. Народний депутат України Юрій Сербін у своєму виступі висловив власну думку щодо стану професійно-технічної освіти в будівельній галузі та запропонував надати через Комітет з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства та регіональної політики Верховній Раді України, де він обіймає посаду заступника голови, пропозиції до Держбюджету-2013 щодо потреб профтехосвіти в будівельній галузі. За результатами круглого столу схвалено проект резолюції, якою керуватиметься профспілка у своїй подальшій роботі щодо захисту прав своїх спільчан: працівників, учнів і студентів.

КОРОТКО

Олімпіада | Гідний виступ українських спортсменів на XXX Олімпійських іграх у Лондоні забезпечили й вихованці обласного ФСТ «Україна» Марія Ремень та Олесь Повх. Багаторазові чемпіони України, призери чемпіонату Європи виграли олімпійські бронзові медалі в естафеті 4x100 метрів. За рішенням президії ФПУ заборжжани нагороджені безкоштовними санаторно-курортними путівками до оздоровчих закладів ФПУ. Голова Запорізької обласної ради профспілок Віктор Сластьон вручив Марії Ремень та Олесю Повх сертифікати, Подяки голови ФПУ та відзнаки Центральної ради ФСТ «Україна» «За заслуги».

Цифри | Соціальні партнери щомісяця розраховують розмір заробітної плати некваліфікованого працівника неюджетної сфери та оприлюднюють дані на офіційних веб-порталах, повідомляє департамент виробничої політики та колективно-договірного регулювання апарату ФПУ. Розмір заробітної плати некваліфікованого працівника неюджетної сфери за повністю виконану норму часу в нормальних умовах праці у листопаді 2012 року має перевищувати 1274 грн.

Засідання | Представники ФПУ 26 листопада взяли участь у розширеному засіданні Громадської ради при Державній податковій службі України, на якому обговорювалися пропозиції членів ГР при ДПС України, а також громадських рад при регіональних ДПС до проекту Програми лібералізації податкової системи на 2013–2014 роки. Зазначимо, що пропозиції ФПУ до проекту Програми, спрямовані на усунення дискримінації в оподаткуванні трудових доходів, були завчасно надіслані до ДПС України.

ВАЖЛИВО | ОХОРОНА ПРАЦІ

У нинішніх соціально-економічних умовах необхідно значно посилити громадський контроль за безпекою праці, і роль профспілок у цій важливій справі має постійно зростати. Про це заявив голова Федерації профспілок України Юрій Кулик на зустрічі з технічними інспекторами праці та представниками профспілок із питань охорони праці, що відбулася 26 листопада у Будинку профспілок, інформують Інформаційно-аналітичний центр ФПУ.

ЮРІЙ КУЛИК: «НЕОБХІДНО ЗНАЧНО ПОСИЛИТИ ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ЗА БЕЗПЕКОЮ ПРАЦІ»

Голова ФПУ поінформував, що рівень виробничого травматизму й професійних захворювань працівників в Україні залишається одним із найвищих у Європі. За останні п'ять років на виробництві загинуло тисячі працівників і десятки тисяч травмовано.

Юрій Кулик наголосив, що вкрай важливо, що на вимогу ФПУ кожен технічний інспектор не рідше ніж раз на два роки обов'язково проходить двотижневе навчання і складає кваліфікаційні іспити. Він отримувє посвідчення встановленого зразка. От і нині із 26 листопада по 7 грудня 2012 року на базі ФПУ для представників членських організацій проводиться навчання і перевірка знань технічних інспекторів праці та представників профспілок із питань охорони праці. Крім того, ФПУ підтримує технічних інспекторів матеріально, виділяє їм по дві тисячі гривень на місяць. «Треба, щоб всі облпрофради також платили інспекторам у своїх регіонах, – наголосив Юрій Кулик. – Там, де цього немає, ми будемо ставити питання жорстко».

За словами Голови ФПУ, у рамках реалізації угоди між Держгірпромнаглядом і Федерацією профспілок України задля підвищення ефективності державного нагляду й громадського контролю за дотриманням роботодавцями законодавства за охорони праці технічні інспектори профспілок спільно з державними інспекторами в

2011 році здійснили понад п'ять тисяч перевірок. «Технічні інспектори та представники профспілок із питань охорони праці беруть активну участь у розслідуванні нещасних випадків на виробництві, – зазначив Юрій Кулик. – За минулий рік вони домоглися зняття безпідставних звинувачень потерпілих у 210 випадках і у 130 випадках припинено справи не пов'язувати травму з виробництвом».

Голова ФПУ наголосив, що поліпшення ситуації з охороною праці на виробничих підприємствах і в організаціях Федерації профспілок вбачає не лише у вдосконаленні законодавства та підвищенні відповідальності працівників, а також в організації дієвого громадського контролю. З цією метою 12 грудня на розширене засідання Ради ФПУ запрошені правова та технічні інспектори праці профспілок, уповноважені профспілкових організацій із контролю за дотриманням трудового законодавства, члени комісії із трудових спорів та охорони праці.

На завершення Юрій Кулик окреслив актуальні завдання для підвищення ефективності роботи технічної інспекції праці профспілок. Серед найважливіших із них – активізація роботи щодо захисту прав профспілкових організацій та членів профспілок на гідну й безпечну працю, розширення співпраці з роботодавцями. Тільки завдяки цим заходам буде забезпечено необхідний рівень охорони праці.

1 із 10
НЕЩАСНИХ
ВИПАДКІВ НА
ВИРОБНИЦТВІ
В УКРАЇНІ Є
СМЕРТЕЛЬНИМ

22–23 листопада в м. Ірпінь, що на Київщині, відбувся семінар-нарада відповідальних за інформаційну роботу в членських організаціях Федерації професійних спілок України, в роботі якого взяв участь Голова ФПУ Юрій Кулик.

Олена ОВЕРЧУК
редактор відділу «ПВ»

Журналісти профспілкового медіа-простору взяли участь у семінарі з питань інформаційної роботи

ВОЛОДАРИ СВІТУ

Загалом для участі в семінарі прибули більше 40 інформаційників з усіх кутків України.

У своєму вступному слові Голова ФПУ Юрій Кулик зазначив: «Хто володіє інформацією, той володіє світом, тому кожен присутній у цій залі відіграє чи не найважливішу роль у діяльності профспілкових об'єднань». Голова ФПУ виклав журналістам та редакторам основні завдання профспілок щодо активізації інформаційної роботи, вдосконалення форм та методів її ведення. Юрій Кулик із гордістю зазначив, що Інформаційно-аналітичний центр ФПУ є найпопулярнішим і позитивно відрізняється від профспілкових прес-служб інших країн на теренах колишнього СРСР. Водночас він закликав окрім інформаційних повідомлень готувати більше аналітичних матеріалів, необхідних для успішної роботи профорганізацій. Також Голова ФПУ зупинився на питанні модернізації офіційного веб-порталу www.fpsu.org.ua.

Юрій Кулик відзначив якісні зміни в інформаційному наповненні та дизайні газети «Профспілкові вісті», зауваживши при цьому: «Викликає занепокоєння невеликий наклад газети, яка за таких умов не може бути рентабельною. Тому збільшення передплати «Профспілкових вістей» є необхідною умовою інформування спільнот про діяльність профорганізацій усіх рівнів».

Перед учасниками семінару виступив в. о. заступника Голови ФПУ Євген Драп'ятний, а також керівник Інформаційно-аналітичного центру ФПУ Юрій Работя.

ТРУДІВНИКИ І ГЛОБАЛЬНІ ЦІЛІ

Під час презентації на тему «Трудівники і глобальні цілі» її ведучий голова парламентського Комітету праці і соціальної політики ІІ скликання Юрій Буздуган сконцентрував увагу слухачів на цілях України, які стосуються, зокрема, НАТО, ЄС, СЕП. Під час дискусії аудиторія дійшла висновку, що найважливішим для України є питан-

Фото Анатолія ЛИСЕНКА

ня, чи вийде вона до так званого «золотого мільярду» або залишиться в числі «бананових республік». Слід зазначити, що основна відмінність між цими групами країн полягає в тому, що «бананові республіки» 80% виробленої продукції експортують, а доходи громадян для них значення не мають. Натомість країни, що належать до «золотого мільярду», 80% продукції збувають на внутрішньому ринку, а щоб люди були платоспроможними, їм платять великі зарплати й пенсії. Тому наша мета – побудувати саме таку «економіку справедливості». Для цього трудівники та їхні профспілкові об'єднання мають відібрати в олігархів частину економічної влади, що, зокрема, передбачає наступне:

- Профспілки здійснюють суспільний контроль за національною економікою, управлінням та розподілом доходу ключових підприємств України.
- Профспілкам надається право законодавчої ініціативи.
- Створюються тристоронні галузеві комісії з повноваженнями планувати розвиток галузей.

- Під управління профспілок передаються фонди соціального страхування, державні, муніципальні та корпоративні програми будівництва соціального житла.

- До наглядових рад підприємств вводяться представники трудового колективу.

Фінальним акордом першого дня семінару стала презентація директора Інституту соціального партнерства Олени Скоморошенко на тему «Профспілкові цінності».

ІНФОРМАЦІЙНІ КАМПАНІЇ В ЗМІ

Наступного дня відповідальні за інформаційну роботу членських організацій ФПУ вдосконалювали вміння, а також ділилися досвідом з проведення інформаційних кампаній у засобах масової інформації. У цьому їм допомагала перший заступник голови Українського журналістського фонду Надія Бедричук. Разом вони розглянули найважливіші питання:

- Навіщо проводити інформаційні кампанії?
- Чого ми хочемо досягти?
- Інформування громадськості та членів профспілок. Розуміння дій профспілок.

Існують п'ять різних стратегій прориву: наздоганяючого розвитку, перерозподілу багатств, інвестиційного буму, допомоги «старшого брата» та стратегія справедливості. І тільки остання може вивести Україну з кризи.

- Зміна поведінки. Перетворення пасивного громадянина на активного.

- Поліпшення іміджу.
- Підтримка в громаді.

Про важливість та алгоритм запровадження інформаційних технологій у профспілкову діяльність учасників семінару розповів директор інформаційно-комунікаційної групи Genesis Денис Седлецький. Він докладно розповів про можливість та наповнення оновленого інтернет-сайту Федерації професійних спілок України,

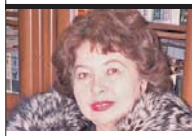
що запропонує вже з 1 грудня поточного року. Денис Седлецький підкреслив важливість створення веб-сайтів у кожному об'єкті, кожній галузевій організації, що наразі є вимогою часу, адже забезпечує постійний доступ до інформації та оперативність її поширення.

Насамкінець інформаційники провели дискусію з провідним політичним експертом Костянтиним Матвієнком на тему «Соціально-економічні обставини в Україні в умовах глобальної кризи споживання у світі: роль профспілок».

Завершився захід обміном досвідом. Редактори та журналісти розповіли колегам про особливості проведення інформаційних кампаній у своєму регіоні та галузі.

Можна сміливо стверджувати, що семінар досягнув поставленої мети. Учасники заходу роз'їхалися по домівках із неочікуваним багажем щодо інформування спільнот про діяльність ФПУ та її членських організацій, а також формування позитивного іміджу профспілок та їх діяльності. В. о. заступника Голови ФПУ Євген Драп'ятний пообіцяв, що відтепер подібні заходи стануть доброю традицією.

**На 50
млрд дол.
Українцям
недоплачують
зарплат і пенсії**

Тетяна Моргун

оглядач «ПВ»
tatyana.mti@yandex.ua

РОЗМОВА З ГОЛОВОЮ ПРОФСПІЛКИ РОБІТНИКІВ МОРСЬКОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ (ПРМТУ) МИХАЙЛОМ КІРЕЄВИМ

— Михайле Івановичу, цього горіч вашій профспілці виповнилося 20 років. Які визначальні віхи пройденого шляху Ви могли б назвати, які важливі завдання було сформульовано й вирішено?

— То були напружені, дуже нелегкі роки, проте наша профспілка не лише вистояла й лишилася найбільшою громадською організацією у вітчизняному морському транспорті, а й на ділі забезпечила захист трудових і соціально-економічних прав та інтересів спільчан, а також усіх працівників підприємств та організацій морської підгалузі.

Ми активно використовували механізми галузевої угоди й колективних договорів, дбали про конструктивний соціальний діалог з органами влади й роботодавцями, сприяли соціальним партнерам у розвитку виробництва, забезпеченні продуктивної зайнятості людей, збільшенні зарплати та створенні безпечних умов праці. Тож, попри кризу, в міжз'їздівський період (2007–2011 рр.) на підприємствах зменшилася кількість працівників, звільнених з ініціативи роботодавців, знизилася плінність кадрів, скоротилися втрати робочого часу, нарешті, більш ніж удвічі зросла середня заробітна плата. Чималу роботу проведено також із захисту трудових прав українських моряків, що працюють на судах вітчизняних та іноземних судновласників.

Отже, позитивних зрушень у діяльності профспілки за цей час справді відбулось немало, хоча кожен з нас добре розуміє, що для того, аби забезпечити надійний захист законних прав та інтересів спільчан, та й усіх працівників підприємств морського транспорту, необхідно запроваджувати нові, сучасні форми й методи впливу на соціальних партнерів. А для цього нам належить бути згуртованою, потужною, монолітною командою. Лише разом ми – сила!

— Усе це (а також, мабуть, чимало іншого) свідчить передусім про добротне, продумане наповнення (і реалізацію) галузевої угоди...

— Так, починаючи з 2006-го, справді ефективно діє галузева угода, до якої закладено положення щодо забезпечення соціальних гарантій найманих працівників та прав роботодавців із захисту інтересів підприємств морського транспорту. Угода регулює відносини між роботодавцями й профспілковими комітетами, локалізує трудові конфлікти та створює сприятливий соціальний клімат у трудових колективах. Цей документ враховує практично всі складові належної життєдіяльності галузі: оптимальне фі-

ПРМТУ – це захист на морі й на суші

нансування, повноцінний соціальний пакет, розвиток виробництва, зайнятості, паритетне співробітництво з профспілкою в цілому й профспілковими комітетами зокрема. А в сфері оплати праці місячну тарифну ставку робітника І розряду, зайнятого на неосновних видах робіт, встановлено в розмірі 120% мінімальної заробітної плати за чинним законодавством України.

— Чи існують якісь принципи відмінності в роботі ЧППОМ порівняно з іншими первинними організаціями вашої профспілки? Її було створено не одразу. Чому? До слова, останніми роками питання охорони праці й життя українських моряків уже вийшли за сучасні професійні рамки, набули характеру суспільної й національної зацікавленості в забезпеченні їхньої безпеки праці...

свої умови. Тому для кожного судновласника, а подеколи навіть судна, розробляється свій колективний договір.

Нині вся морська міжнародна громадськість перейнята ратифікацією Звезденної морської конвенції МОП 2006 року «Про працю в морському судноплаванні», більш відомої як MLC 2006. Це засадний документ, що об'єднує численні міжнародні конвенції та нормативні документи, які регулюють умови праці моряків на судах іноземних власників. Наша профспілка докладає максимальних зусиль, аби донести до українського уряду ідею необхідності й важливості цієї конвенції, адже це фактично більш про права моряків. У липні цього року ми провели відповідний семінар за участю міжнародних організацій, і за підсумками цієї зустрічі було складене колективне Звернення до уряду України (його відвезла до Києва директор департаменту трудових норм МОП Клеопатра Думбія-Генрі).

Отже, згадані питання, а також чимало інших, власне, й становлять сутність діяльності Чорноморської первинної профорганізації моряків. Зокрема, вона приділяє значну увагу їхньому здоров'ю. Понад два роки успішно діє механізм міжрейсового страхування моряків. А з 2013 року умови за угодами зміняться: іноземні судновласники, які фактично є роботодавцями, фінансуватимуть страховий проєкт, тобто здійснюватимуть соціальні зобов'язання перед своїми працівниками. Це одне з найважливіших досягнень ЧППОМ, адже ми постійно дістаємо позитивні відгуки від моряків, котрі користуються страховкою. Нагальними лишаються питання пенсійного забезпечення моряків, оподаткування їхніх доходів.

— У жовтні цього року в Севастополі проведено семінар-дискусію «Як зберегти первинні профспілкові організації ПРМТУ й захистити членів профспілки в період реформування правовідносин власності на підприємствах морського транспорту». У чому сутність реформування? Що, на Ваш погляд, є найголовнішим для вирішення задекларованого завдання?

— Справді, такий семінар відбувся. Йдеться про процес реформування морських портів України, який може потягнути за собою, як видно із зазначеної теми, певну загрозу цілісності профспілки, принаймні утискання законних соціально-економічних прав працівників морського транспорту України. Приміром, звільнення. Тож доповідачі звернули увагу на сутність й складнощі й порекомендували первинним профорганізаціям своєчасно й у

повному обсязі діставати інформацію від адміністрації морських портів про хід і порядок майбутньої реорганізації, а також, у разі наявності, про інвестиційні проєкти. Окремо було розглянуто порядок застосування п. 1 ст. 40 Кодексу законів про працю України при звільненні працівників у зв'язку з ліквідацією, банкрутством, реорганізацією та перепрофілюванням підприємств, закладів та організацій. Так, у разі недодержання роботодавцем встановленої законодавством та колективним договором процедури звільнення працівників його ухвала має бути скасована на підставі звернення профспілки або за рішенням суду.

Для учасників семінару було підготовлене узагальнення судової практики справ за участю профспілок із метою вироблення рекомендацій для голів первинних профорганізацій на випадок участі профспілки в судових провадженнях.

Розглянуто також низку інших важливих питань.

— Михайле Івановичу, в чому особливості та ефективність роботи Молодіжної ради ПРМТУ, і як у профспілці взагалі мотивують молодих людей?

— Нашій Молодіжній раді вже понад 10 років і за цей час вона провела чотири масштабні молодіжні форуми, десятки засідань, чимало навчальних семінарів. Ми, із свого боку, намагаємося приділяти увагу проблемам молодих, не лишати їх на самоті з цими проблемами. Величезну роль тут відіграє благодійний фонд морського транспорту «Мортранс», який підтримує талановиту молодь, сприяє у вирішенні певних фінансових питань. Чималу відповідальність покладено на заступника голови ПРМТУ з молодіжного напрямку Ірину Черненко, яка доносить ідеологію профспілкового руху до молодих людей. Їм сьогодні нелегко, надто тим, хто працює в портах. Під час однієї зустрічі чимало з них висловили занепокоєння щодо свого робочого місяця: адже за масових звільнень першими йдуть молоді спеціалісти. Тож усі вони хочуть знати, як захистити себе, як обстояти свої права. Й тут профспілка, звісно, завжди готова допомогти.

На останньому пленумі Центральної ради ухвалено, на мій погляд, стратегічно важливі рекомендації. А саме: створити молодіжні організації в тих первинках, де чисельність молоді становить понад 50 осіб, а Молодіжної ради немає; крім того, первинним профорганізаціям рекомендовано передбачати в своєму річному кошторисі фінансування заходів, спрямованих на реалізацію молодіжної політики, що їх провадять молодіжні організації ППО.

ЛИСТ МІНІСТРУ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ І ТОРГІВЛІ П. О. ПОРОШЕНКУ

Шановний
Петре Олексійовичу!

Федерація професійних спілок України, розглянувши чергову редакцію проекту Закону України «Про правовий режим майна загальносоюзних громадських об'єднань (організацій) колишнього Союзу РСР», який 7 листопада 2012 року було розміщено для громадського обговорення на офіційному сайті Міністерства економічного розвитку і торгівлі, вважає вказаний законопроект неприйнятним у зв'язку з тим, що він суперечить законодавству з огляду на наступне.

Насамперед, оскільки мова йде про громадські об'єднання (організації) колишнього Союзу РСР, то варто звернутися до досвіду інших колишніх республік СРСР та проаналізувати на прикладі майна профспілок, як державна наступниця вирішила долю такого майна.

Так, згідно із законодавством Російської Федерації, Республіки Білорусь право власності громадських організацій у цих країнах було визначено в Законі «Про власність» та Цивільному кодексі. Більше того, в статутах профспілкових організацій Росії, Білорусії, Казахстану зазначено, що Федерація профспілок є власниками майна, закріпленого за ними як правонаступниками цивільних прав та обов'язків. Зокрема, в Росії згідно з договором від 17 липня 1992 року між Загальною Конфедерацією профспілок та Федерацією незалежних профспілок Росії про закріплення прав з володіння, користування та розпорядження профспілковим майном, в Республіці Казахстан – згідно з Постановою виконавчого комітету Загальної Конфедерації профспілок від 22 вересня 1992 року «Про закріплення прав з володіння, користування та розпорядження профспілковим майном за Радою Федерації профспілок Республіки Казахстан». Згідно зі Статутом Федерації профспілок Білорусії Федерація є правонаступницею Білоруської Республіканської ради профспілок з належними їй коштами та майном, у тому числі й переданим раніше державою.

Фактично до цього часу в Україні також визнавалось майно профспілок та правонаступництво щодо цього майна, про що свідчать норма Закону України «Про власність», факт державної реєстрації Статуту Федерації профспілок України, в якому визначено, що Федерація є правонаступником Української республіканської ради профспілок, її коштів та майна, видача свідоцтва на право власності на профспілкові майно. Все це підтверджує, що профспілки є добросовісним набувачем. Варто зауважити, що як у Російській Федерації та Республіці Казахстан українські профспілки отримали майно в порядку правонаступництва на підставі Договору та Постанови Загальної Конфедерації профспілок.

Отже, наведений на прикладі профспілок аналіз свідчить, що у всіх державах наступників республік колишнього Союзу РСР процес визнання права власності громадських організацій колишнього Союзу РСР йшов синхронно: аналогічно в законодавстві закріплювалися категорії колективної та державної власності, розмежовувалися їх об'єкти, відбувалося правонаступництво громадських організацій та визнання державою цього правонаступництва шляхом реєстрації правонаступників відповідних громадських організацій колишнього Союзу РСР. На сьогоднішній день всі держави визнають правонаступництво національних громадських організацій, в тому числі щодо майна громадських організацій колишнього Союзу РСР, яке знаходиться на їх території, та не вчиняють спроб націоналізувати його.

Стосовно суперечностей нормам законодавства СРСР, УРСР та України, які містяться в запропонованому законопроекті, то слід зазначити наступне.

1. Незважаючи на задекларовану мету підготовки законопроекту – «встановлення правових засад визначення суб'єктів права власності на розташоване на території України майно, яке станом на 24 серпня 1991 року перебувало у віданні, володінні та/або користуванні загальносоюзних громадських об'єднань (організацій) колишнього Союзу РСР», аналіз тексту законопроекту дозволяє дійти висновку, що він не містить по-

ЩОДО ЗАКОНОПРОЄКТУ «ПРО ПРАВОВИЙ РЕЖИМ МАЙНА ЗАГАЛЬНОСОЮЗНИХ ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ (ОРГАНІЗАЦІЙ) КОЛИШНЬОГО СОЮЗУ РСР»

ложень, які б регулювали саме правові засади визначення суб'єктів права власності на зазначене майно, а встановлює, що це майно є державною власністю.

Автором законопроекту «Про правовий режим майна загальносоюзних громадських об'єднань (організацій) колишнього Союзу РСР» (далі – законопроект) зазначається: «досягнення поставлених цілей (тобто, забезпечення збереження законних інтересів держави щодо розміщеного на території України майна загальносоюзних громадських об'єднань (організацій) колишнього Союзу РСР, визначення правонаступників зазначеного майна) неможливе за допомогою чинних регуляторних актів». Однак, Федерація професійних спілок України, ознайомившись із законопроектом, не може погодитися з подібним твердженням. Адже Конституція України та Цивільний кодекс України наголошують на тому, що ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності (ст. 41 Конституції України, ст. 321 Цивільного кодексу України). При цьому законодавцем використано поняття «протиправності» як антипод «правомірності». Це означає, що законодавець не може просто встановлювати в законі позбавлення або обмеження права власності, адже право є ширшим за закон.

Не визначено даним законопроектом і вичерпний перелік таких громадських об'єднань (організацій), які підпадають під його дію, що робить такий законопроект законодавчо невизначеним та незрозумілим. Закон має породжувати права і обов'язки тільки у того суб'єкта (чи визначеного ними певного кола суб'єктів), якому вони адресовані. Звідси витікає, що законопроект вже за своєю суттю не відповідає конституційним принципам, оскільки чинні положення національного законодавства потрібно формулювати так, щоб вони були достатньо чіткими, зрозумілими та такими, що не потребують поширювального тлумачення й не дають підґрунтя для зловживань.

Це знову ж таки свідчить про те, що в законопроекті має існувати засіб правового захисту від свавільного втручання з боку державних органів у права, гарантовані Конституцією, зокрема, щодо непорушності та неприступності позбавлення будь-кого права власності. Небезпека свавілля є особливо очевидною, коли Закон не містить досить зрозумілих та чітких формулювань, які давали б громадянам та організаціям належне уявлення

стосовно обставин та умов, за якими державні органи уповноважені вдатися до втручання в їх права.

2. Передбачене в статті 1 законопроекту визначення поняття загальносоюзних громадських об'єднань (організацій) колишнього Союзу РСР як «добробільних громадських організацій та/або регіональних організаційних структур із статусом чи без статусу юридичної особи, які провадили діяльність на території Української РСР, а відтак законопроектом передбачається врегулювання питань правового режиму майна будь-якої громадської організації, яка діяла на території Української РСР незалежно від її статусу.

У той же час на території СРСР створювалися і діяли загальносоюзні, республіканські (союзних і автономних республік), міжреспубліканські і місцеві громадські об'єднання, а також міжнародні об'єднання.

У запропонованому законопроекті містяться лише визначення понять загальносоюзних громадських об'єднань (організацій) колишнього Союзу РСР та їх майна. Тут також існують питання. Дефініція загальносоюзних громадських об'єднань визначена Законом СРСР від 09.10.1990 року № 1708-1 «Про громадські об'єднання», відповідно до якої до загальносоюзних громадських об'єднань належать такі об'єднання, діяльність яких у відповідності зі статутними цілями поширюється на територію всіх або більшості союзних республік та які мають свої організації у цих республіках.

У той же час даним законопроектом робиться спроба зворотного дію визначити правовий статус загальносоюзних громадських об'єднань всупереч тому, що статус таких об'єднань уже встановлено Законом СРСР «Про громадські об'єднання», тобто в той час, коли вони фактично існували. Крім того, подібне «законодавче врегулювання» прямо суперечить вимогам ст. 58 Конституції України, за якою закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі.

Отже, законопроектом не можуть визначатися статус та жодним чином суб'єкти права власності на майно, розташоване на території України, яке станом на 24 серпня 1991 року перебувало у віданні, володінні та/або користуванні загальносоюзних гро-

мадських об'єднань (організацій) колишнього Союзу РСР.

Неприйнятним вважається даний законопроект з огляду на те, що правовий режим майна громадських об'єднань (загальносоюзних, республіканських, міжреспубліканських і місцевих) уже був визначений Законом СРСР від 09.10.1990 № 1708-1 «Про громадські об'єднання». Зокрема, його ст. 18 містить положення про те, що громадські об'єднання, їх організації можуть мати у власності будівлі, споруди, житловий фонд, обладнання, інвентар, майно культурно-просвітницького і оздоровчого призначення, грошові кошти, акції, інші цінні папери та інше майно, необхідне для матеріального забезпечення діяльності, передбаченої їх статутами. Крім того, наголошувалося на тому, що власність громадських об'єднань охороняється законом. У свою чергу також визначалося, що майно громадських об'єднань формувалося на засадах добровільності (благодійності), зокрема, на основі членських внесків, які вносились без переслідування мети отримання в подальшому прибутку, оскільки такі організації були за своєю суттю лише неприбутковими. Отже, при припиненні діяльності таких об'єднань жоден з їх членів та суб'єктів формування не мали та не мають і на даний час права на виділення та повернення раніше внесеної частки.

Аналогічно на законодавчому рівні врегульовано питання власності професійних спілок. Відповідно до ст. 20 Закону СРСР «Про професійні спілки, права і гарантії їх діяльності» від 10.12.1990 р. № 1818-1 профспілки володіють, користуються і розпоряджаються належним їм на праві власності майном і грошовими коштами. Профспілки не відповідають за зобов'язаннями держави, яка в свою чергу не відповідає за зобов'язаннями профспілок. А фінансова діяльність профспілок, що здійснюється у відповідності з їх статутами, не контролюється державою.

У подальшому 7 лютого 1991 року Верховною Радою УРСР був прийнятий Закон УРСР «Про власність», який з 1992 року є Законом України «Про власність». З моменту прийняття та до моменту втрати чинності у зв'язку з прийняттям Цивільного кодексу України в 2006 році в даний Закон понад 10 разів вносились зміни. Так, Закон визначав об'єкти права державної власності та мав відповідний перелік, до якого майно громадських (об'єднань) організацій колишнього Союзу РСР не входило. Навпаки, Закон передбачав категорію права колективної

власності, в межах якої визнавав право власності профспілок та громадських об'єднань.

3. Істотною доопрацювання потреби стаття 3 законопроекту, оскільки за змістом передбачених нею положень розробники проекту Закону пропонують визнати незаконними правочини щодо створення на базі майна загальносоюзних громадських об'єднань (організацій) колишнього Союзу РСР підприємств, установ та організацій.

Зауважимо, що на базі профспілкового майна було створено кількасот підприємств, які працюють у системі Федерації профспілок України. Всі вони створені відповідно до законодавства України, зокрема Закону України «Про господарські товариства». Цивільного кодексу України та інших нормативно-правових актів. Держава визнала законність їх створення, здійснивши їх державну реєстрацію.

Інший бік зворотної дії Закону – це витребування майна у його власників, незалежно від підстав його набуття. Це фактично сам процес націоналізації. Однак когось таких власників сьогодні надзвичайно широкі – в межах цивільно-правових угод майно могло набутися фізичними, юридичними особами, в тому числі й нерезидентами, а тому дані дії йдуть всупереч нормам Закону України «Про інвестиційну діяльність», оскільки придбання майна, його покращення та всі майнові та немайнові внески, пов'язані з цим, є інвестиційною діяльністю. Вказаним законом держава надає гарантії захисту інвестицій, серед яких недопустимість безоплатної націоналізації та реквізування інвестицій, гарантує повне відшкодування збитків у випадку такої ревізії. Тому наслідком прийняття даного законопроекту стане втрата привабливості України як об'єкта для іноземних інвестицій – наврайд чи будь-хто з іноземних інвесторів погодиться вкладати власні кошти в об'єкти, які «не сьогодні-завтра» можуть бути державою подібним «Законом» відібрані.

4. Неприйнятним у запропонованій редакції є також положення статті 4 законопроекту, якою передбачається, що всі «правочини щодо утворення після 24 серпня 1991 року на базі майна загальносоюзних громадських об'єднань (організацій) колишнього Союзу РСР підприємств, установ та організацій можуть бути визнані недійсними в судовому порядку», з огляду на те, що майно повинна йти лише про майно загальносоюзних громадських об'єднань (організацій), яке визнано державною власністю.

У законопроекті зазначається порядок оскарження правочинів, вжиття заходів майна у державну власність та визнання недійсними рішень про створення юридичних осіб. Проте такий порядок оскарження визначається Господарським кодексом України, Господарським процесуальним кодексом України, Цивільним кодексом України, Цивільним процесуальним кодексом України і тому дублювання порядку оскарження в суді є недоцільним.

5. Суперечать принципу верховенства права також положення статей 5 та 6 законопроекту, якими передбачається позбавлення об'єднань громадян наявного права використання «набувальної давності» щодо володіння та користування майном, встановленого Цивільним кодексом України.

Статтею 1 Протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, ратифікованого Україною 17.07.1997, передбачено, що кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права.

Відповідно до ст. 41 Конституції України кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю. Право приватної власності набувається в порядку, визначеному законом.

Ніхто не може бути неправомірно позбавлений права власності. Право приватної власності є непорушним. Примусове відчуження об'єктів права приватної власності може бути застосоване лише як виняток з мотивів суспільної необхідності, на підставі і в порядку, встановлених законом, та за умови попереднього і повного відшкодування їх вартості. Примусове відчуження таких об'єктів з наступним повним відшкодуванням їх вартості допускається лише в умовах воєнного чи надзвичайного стану.

Також слід зазначити, що відповідно до ст. 58 Конституції України закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи.

Таким чином, у разі прийняття проекту Закону України «Про правовий режим майна за загальносоюзних громадянських об'єднань (організацій) колишнього Союзу РСР» він не буде поширюватися на правовідносини, які настали до його прийняття, а у разі його застосування буде прямо порушуватися ст. 58 Конституції України.

Окрім того, не може бути визначене державною власністю майно загальносоюзних громадянських об'єднань також із причини проголошення в Декларації про державний суверенітет України обов'язку новоствореної Української

держави забезпечувати захист усіх форм власності, однією з яких згідно з Конституцією України 1978 року була і профспілкова власність. До того ж у прикінцевих положеннях Декларації зазначалося, що остання є основою для нової Конституції та законів України, а тому правові акти, які приймалися пізніше, не можуть їй суперечити.

Наприкінці наголошуємо на тому, що у державних органах взагалі відсутні правові підстави у визнанні майна загальносоюзних громадянських організацій колишнього Союзу РСР (до яких держава в тому числі відносить майно профспілок) загальнодержавною власністю, оскільки відповідно до Декларації про утворення Федерації незалежних професійних спілок України від 06.10.1990 вона як правонаступник Укрпрофради вийшла зі складу загальносоюзних профспілок та закріпила за собою права по володінню, користуванню і розпорядженню профспілковим майном відповідно до договору від 18.11.1990. Згідно із зазначеним договором Федерації незалежних профспілок України були передані відповідні права на майно ВЦРПС і її правонаступнику – Загальній конфедерації профспілок на території України.

Тобто, ФНПФ (в подальшому ФПУ) вийшла зі складу всесоюзної громадської організації і набула окремого (всукраїнського) статусу задовго до набрання чинності відповідними актами про встановлення мораторію та державної власності на майно організації союзного значення.

Таким чином, внесення Міністерством економічного розвитку і торгівлі України даного законопроекту є порушенням з боку держави конституційних та цивільно-правових засад регулювання відносин власності та їх захисту в Україні. Поданий законопроект розцінюється Федерацією професійних спілок України – найбільшим громадським об'єднанням – з одного боку, як неправомірне обмеження права власності (ст. 41 Конституції України, ст. 321 ЦК України), з іншого – як невідповідність його міжнародним актам – Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950.

Крім того, дії суб'єкта законодавчої ініціативи щодо подальшого прийняття такого законопроекту можуть остаточно дискредитувати Україну як правову державу з усіма її гарантіями законності та принципами непорушності права власності.

За таких обставин Федерація профспілок України категорично заперечує проти законодавчого унормування у запропонованій редакції питань визначення правового режиму майна загальносоюзних громадянських об'єднань (організацій) колишнього Союзу РСР.

З повагою
Голова ФПУ Ю. М. Кулик

КОРОТКО

ГРУЗІЯ | У місті Руставі оголосили страйк водії муніципальних автобусів. Вони вимагають підвищення зарплати, забезпечення страхування та поліпшення трудових умов. В акції беруть участь близько 50 осіб. Як заявляють водії, їхня зарплата дуже низька й коливається в межах 100–200 ларі. Страйкарі передали вимоги керівництву муніципального транспорту Руставі та попередили, що не відновлять роботу, доки їхні вимоги не будуть задоволені.

МЕКСИКА | Профспілка працівників скляної промисловості SUTEIVP п'ятий рік бореться за право на об'єднання та ведення колективних переговорів на заводі, який виробляє скляні пляшки для пива Солога в місті Потосі, що в північній Мексиці.

ІТАЛІЯ | Тисячі студентів та учнів великих міст країни взяли участь в акції протесту проти заходів жорсткої економії та скорочення бюджетних коштів на освіту. Їх підприємливі представники профспілок. Це перша велика акція протесту після загального страйку, який відбувся 14 листопада у ста містах Апеннін. Тоді сталися суттєві маніфестації із поліцією.

НАГІРНИЙ КАРАБАХ | Влада республіки планує розширювати обсяги видобутку та експлуатації надр задля розвитку економіки та створення нових робочих місць, заявив прем'єр-міністр НК Ара Арутюнян. За його словами, для цього уряд планує в перспективі задіяти кілька гірничодобувних комплексів на всій території республіки.

СЛОВАЧЧИНА | У країні відбувається загальнонаціональний безстроковий страйк учителів і працівників шкільних установ. Педагоги вимагають підвищення заробітної плати й поліпшення фінансування системи народної освіти. Як повідомив голова Ради профспілки працівників освіти і науки Павло Ондек, у маніфестації беруть участь 80% персоналу початкових шкіл і 70% працівників середніх шкіл. Словаччина, а також технічний персонал шкіл та інших закладів освіти.

ПРОФСПІЛКИ РОСІЇ ЗВИНУВАТИЛИ БІЗНЕС У ЕКСТРЕМІЗМІ

Лідери Конфедерації праці Росії (КПР) звернулися до генерального прокурора РФ Юрія Чайки з проханням перевірити Російський союз промисловців і підприємців (РСПП) щодо екстремізму. Підставою для звернення виявилася розроблена РСПП Концепція оновлення трудового законодавства. Зараз документ розглядає Російська тристороння комісія з регулювання соціально-трудових відносин.

Звернення до генерального прокурора підписали президент КПР, член Ради при Президенті Російської Федерації із розвитку громадянського суспільства і прав людини Борис Кравченко, голова Ради КПР Ігор Павлов і генеральний секретар КПР Сергій Ковалов.

Як заявляють профспілкові лідери, Російський союз промисловців і підприємців останнім часом ініціює внесення змін до трудового законодавства, які гостро критикує профспілкова спільнота та експерти. Запропонована нині концепція також викликає багато запитань і нарікань, а профспілки навіть називають її екстремістською, через що й надіслали запит до Генеральної прокуратури.

У зверненні, зокрема, відзначається: «Низка положень зазначеної концепції у разі її реалізації у вигляді внесення законодавчих змін до трудового законодавства може призвести до деградації чинних трудових відно-

син і різкого загострення соціального протистояння в суспільстві. Фактично концепція порушує сформований на цей час у суспільстві крихкий баланс інтересів бізнесу та найманих працівників...

Положення концепції, як законодавче закріплення нестійкої звинятості через легалізовані агентства з надання персоналу; необмежене застосування строкових трудових договорів; скасування 8-годинного робочого дня; ліквідація законодавчих гарантій

для вагітних жінок і матерів; необмежене право роботодавців на розірвання трудових договорів із працівниками; довільне право роботодавців на

зниження заробітної плати; зведення до мінімуму державних гарантій працівникам; скасування коефіцієнтів і набавок за роботу в районах Крайньої Півночі неминуче сприятимуть різкому соціальному протистоянню».

Профспілкові лідери вважають, що концепція, розроблена РСПП, спрямована на розпалювання в суспільстві соціальної ненависті та ворожнечі й підпадає під дію Федерального закону «Про протидію екстремістській діяльності». Профспілкові лідери просять Генеральну прокуратуру Росії провести перевірку концепції щодо ознак екстремізму, а у разі їх виявлення вимагають «ужити відповідних заходів аж до призупинення діяльності Російського союзу промисловців і підприємців».

8-ГОДИННИЙ РОБОЧИЙ ДЕНЬ БУДЕ СКАСОВАНО, ЯК І БАГАТО ІНШИХ СОЦГАРАНТІЙ

Анна Репіч

редактор відділу «ПВ»
profvisti@ukr.net

Профспілки і ТНК: двобій на судовому рівні

Неодноразово на сторінках нашої газети ми розповідали про свавілля, що коїться в українських відділеннях транснаціональних компаній. Будь-які спроби вести соціальний діалог, зокрема й з роботодавцями ТОВ «МЕТРО Кеш енд Кері Україна», ні до чого не призводили. Тож Об'єднана проф-організація «Трудовий Альянс», яка входить до Всеукраїнської профспілки працівників і підприємців торгівлі, громадського харчування та послуг, звернулася до суду.

За межами нашої країни побутує думка, що українське законодавство легко можна оминати, уникаючи відповідальності. Іноземні власники перешкоджають створенню профспілкових організацій на підприємствах ТНК, заявляючи, що вони, мовляв, найбільші платники податків, їм нічого не буде, вони куплять усіх, і грошей у них вистачить на вирішення будь-яких питань у цій державі. При цьому відверто ігнорують Конституцію України, Кодекс законів про працю України, закони України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності», «Про колективні договори і угоди», а також основоположні Конвенції МОП № 87 про свободу асоціації та захист права на організацію і № 98 про застосування принципів права на організацію та ведення колективних переговорів.

Об'єднаний комітет ОПО «Трудовий Альянс» ВПТ неодноразово протягом кількох років попереджав як генерального директора ТОВ «МЕТРО Кеш енд Кері Україна», так і його керівників з

МЕТРО Group AG, про неприпустимість порушення та неповаги до норм трудового законодавства України, законодавства про профспілки та колективні договори й угоди, вимагав припинити brutальне нехтування українським законодавством та підміну його «принципами соціального партнерства» компанії. Проте жодного кроку для повернення до національного правового поля керівництвом «МЕТРО Кеш енд Кері Україна» так і не було зроблено.

ІГНОРУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ДІАЛОГУ

Неодноразові зустрічі голови Всеукраїнської профспілки торгівлі Тетяни Ясько та голови ОПО «Трудовий Альянс» ВПТ Олексія Міщенко як із представником МЕТРО Group AG, так і членами ради директорів ТОВ «МЕТРО Кеш енд Кері Україна» закінчуються нічим іншим, як декларативними розмовами про відповідальність бізнесу компанії в Україні, бажання працювати, вірність принципам соціального партнерства. «Але далі слів, абсолютно не наповнених конкретним змістом, справа не йде. Представники штаб-квартири в Дюссельдорфі покладають відповідальність на адміністрацію в Україні, адміністрація ж обґрунтовує свою бездіяльність заборонами з Дюссельдорфа, а законодавство нехтується, процес затягується, і ніхто не несе відповідальності за порушення чинного законодавства», – наголошує Олексій Міщенко.

Об'єднаний комітет ОПО «Трудовий Альянс», зробивши моніторинг діяльності компанії «МЕТРО Кеш енд Кері Україна» та проаналізувавши ситуацію щодо її ставлення до принципів соціального партнерства, утискання прав працівни-

ків, скорочення чисельності штату, погіршення суттєвих умов оплати та нормування праці, тиску та переслідування робітників за ознакою належності до профспілки, персональної бездіяльності генерального директора ТОВ «МЕТРО Кеш енд Кері Україна» з метою повної дискредитації соціального діалогу в інтересах шести первинних профспілкових організацій, що діють у товаристві та є організаційними ланками Всеукраїнської профспілки торгівлі, постановою П-3/зк від 14 листопада 2011 року повноважним складом одноставно та згідно із ст. 33 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» прийняв рішення скористатися правом профспілок, їх об'єднань щодо притягнення до відповідальності посадових осіб і ухвалив вимогу про розірвання трудового договору (контракту) з генеральним директором Жако Юджином Буленом. І 11 грудня 2011 року звернувся до Дарницького районного суду м. Києва з відповідним позовом.

ЗА ЩО ЗВІЛЬНЯЮТЬ ГЕНЕРАЛЬНОГО ДИРЕКТОРА?

Як пояснив Олексій Міщенко, існує низка причин, через які профспілкова організація вимагає його звільнення: «Одна з них – бездіяльність керівництва компанії та її структурних підрозділів, спрямована на дискримінацію своїх працівників за ознакою належності до Всеукраїнської профспілки працівників і підприємців торгівлі, громадського харчування та послуг, яка входить до нашого Об'єднання. А це, в свою чергу, порушує принципи, закладені в ст. 5 Закону України «Про професійні спілки,

На численні звернення членських організацій розпорядженням Голови ФПУ Юрія Кулика було затверджено календарний план заходів для вирішення проблем на підприємствах ТНК, а також створено координаційну раду.

На думку науковців, створюючи свої підрозділи, ТНК зазвичай ставлять перед собою певні цілі. Серед них, зокрема, забезпечення потенційних ринків збуту, подолання бар'єрів для імпорту, підвищення конкурентоспроможності продукції, низька заробітна плата, довгий робочий день, низький рівень оподаткування, тривалий термін експлуатації обладнання тощо.

Об'єднаний комітет Об'єднаної профспілкової організації «Трудовий Альянс» Всеукраїнської профспілки торгівлі вимагає розірвання трудового договору (контракту) з керівником – генеральним директором ТОВ «МЕТРО Кеш енд Кері Україна» Жако Юджином Буленом за порушення Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» і законодавства про працю.

Фото Анатолія ЛИСЕНКА

вого кодексу України, що знову ж таки є порушенням ч. 1 ст. 45 та ч. 5 ст. 22 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності», а також ч. 7 ст. 10 Закону України «Про колективні договори і угоди».

«Ухвалення та зрив процесу перемовин щодо укладення колективного договору на підприємстві ТОВ «МЕТРО Кеш енд Кері Україна» з 2007 року, скорочення працівників шляхом незаповнення вакансій, масове порушення графіків змінності, відпусток у зв'язку з навчанням, зменшення кількості відділів, зниження заробітної плати та виплат, пов'язаних із виконанням трудового договору, неналежні умови праці, що є грубим порушенням ст. 247 КЗпП України, та ігнорування й ухилення від перемовин із профспілками щодо цих змін, що також є порушенням, – хіба недостатньо підстав для розірвання трудового договору з генеральним директором?» – дивується Олексій Міщенко.

Проте, суд відхилив таке прохання. Тож незабаром профспілкова організація звернулася до Апеляційного суду м. Києва, щоб оскаржити попереднє судове рішення. Але засідання, яке відбулося 21 листопада поточного року, також не дало позитивних результатів, і суд залишився на боці товариства, не знайшовши жодного порушення закону.

На сьогодні справа залишається без змін, і права українських громадян, які працюють у цій транснаціональній корпорації, й надалі порушуються, як і загальном законодавство нашої держави. Та профспілки навіть не думають зупинитися, планують продовжувати боротьбу з беззаконням та свавіллям на території України за допомогою вищих судових інстанцій.

їх права та гарантії діяльності». Не менш важливою підставою є й використання атипових форм праці та переведення працівників в аутстафінг, підміна трудових відносин цивільно-правовими, що призводить до погіршення соціально-економічних прав працівників, свідомого скорочення фонду оплати праці, бази оподаткування, обмеження прав громадян та профспілкових організацій».

Крім того, за словами голови профспілкової організації, ще однією причиною звільнення генерального директора товариства стало порушення норм ст. 141 Кодексу законів про працю України, згідно з якими власник або уповноважений ним орган повинен правильно організу-

вати робочий час працівників, створити умови для зростання продуктивності праці, забезпечити трудову і виробничу дисципліну, поліпшувати умови їхньої праці.

ПОРУШЕНО ПРОФСПІЛКОВІ ПРАВА

Олексій Міщенко вказав у позові й про обмеження прав профспілкових організацій, їх об'єднань через ненадання достовірної інформації щодо штатного розпису та рівня заробітної плати працівників магазинів за категоріями, кількості і найменування займаних посад працівниками іноземцями, із зазначен-

ням витрат на їхнє утримання в Україні, для підготовки доповнень до проекту колективного договору. Це, звичайно ж, є порушенням ч. 5 ст. 22, ч. 1 ст. 28, ч. 1 ст. 45 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» та ч. 7 ст. 10 Закону України «Про колективні договори і угоди». У позові йдеться також про ігнорування вимоги надати інформацію щодо щорічних витрат на санаторно-курортне лікування працівників товариства і можливості ведення капітального житлового будівництва та квартирного обліку з метою забезпечення реалізації житлових прав працівників відповідно до ст. 32 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності», ст. 41 Житло-

КОМЕНТАРІ ДО ЗАСІДАННЯ В АПЕЛЯЦІЙНОМУ СУДІ М. КИЄВА

Олексій МІЩЕНКО, голова ОПО «Трудовий Альянс» ВПТ:

«У нас не було сумнівів щодо цього рішення, тому що впродовж двох вечорів ми навіть не могли отримати справу для ознайомлення, очікуючи тут по дві години. А найцікавіше те, що судді як Дарницького, так і Апеляційного суду досі не розуміють, у чому різниця між колективним договором на підприємстві та трудовим договором з його керівником! У цій ситуації профспілкова сторона, на яку державою покладено функції контролю за трудовим законодавством, просто без-

правна перед так званим потужним інвестором нашої країни. От і все. Ми побачили, як українське правосуддя «захищає» своїх громадян. Ми будемо йти далі, тому що порушення тривають, і кількість їх зростає через те, що порушники бачать свою безкарність у суді. Окрема ТНК, представлена на українському ринку, повинна перебувати в площині українського законодавства, і рано чи пізно так має статися. І наше завдання як профспілки – добитися дотримання законних прав найманих працівників – громадян України».

Олександр САХНО, заступник голови ОПО «Трудовий Альянс» ВПТ:

«Що ми сьогодні побачили? А побачили ми аж три речі: перше – це повне ігнорування профспілкового законодавства. Друге – відсутність політичної волі в державі, тобто небажання навести лад з іноземними роботодавцями. А третє – небажання роботодавця відправити свого працівника на судове засідання, адже сьогодні був присутній єдиний представник від відповідача – найнятий юрист, який не працює в цьому ТНК і не знає ні внутрішньої ситуації, ані ситуації з профспілками. Сьогодні було поставлено не крапку в беззаконні, а лише дуже жирну кому».

ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

ТНК ПОЗА УКРАЇНСЬКИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ

Галина СВАРИЧЕВСЬКА

голова Закарпатської обласної організації працівників і підприємців торгівлі, громадського харчування та послуг

У проблемній статті «Транснаціональні корпорації ігнорують українське законодавство», надрукованій у газеті «Профспілкові вісті» від 8 листопада цього року, питання порушено правильно. Але, на мою думку, не з цього треба починати. В кожній області є чимало різних супер- та гіпермаркетів, ресторанів, заснованих і власниками яких є вітчизняні мільйонери-олігархи. Переважна більшість із них не дотримуються законодавства. В цих закладах відсутні колективні договори, порушуються умови праці та відпочинку, охорони праці і техніки безпеки, надання відпусток тощо. В кращому випадку, виплачується офіційно мінімальна зарплата. Але за мінімальну зарплату ніхто не буде працювати. Все, що виплачується понад мінімальний розмір, виплачується в конвертах. Від цього втрачає держава – через несплату податків із цих сум, а також працівники, яким ця частина зарплати не буде врахована під час виходу на пенсію. Власникам не потрібно з кимось погоджувати свої дії.

Ось чому такі власники усіляко перешкоджають створенню профспілкових організацій. Адже профспілка буде контролювати дотримання законодавства в питаннях соціально-економічних відносин робітника і власника. Таким чином, наші вітчизняні роботодавці подають негативний приклад ТНК щодо працівників і держави. Тож наводити порядок у дотриманні законодавства потрібно починати з них. І лише після цього легше буде виставити вимоги до транснаціональних компаній.

Деякі роки тому я була делегатом звітно-виборної конференції Конфедерації галузевої профспілки країн СНД. У звітній доповіді голови було відзначено, що одним з основних досягнень профспілок Росії у звітному періоді є те, що при державній реєстрації фірми в її Статут записується пункт про те, що роботодавець буде сприяти створенню профорганізації. Дуже добре, якби і в нас теж так було. Адже основною перешкодою до створення профорганізації є позиція роботодавця.

Україна ратифікувала Міжнародну Конвенцію № 87 «Про право громадян на об'єднання». І тому добре було б, якби держава створила реальні умови для втілення положень цієї Конвенції в життя.

ЗУСТРІЧ ІЗ КОЛЕГАМИ

ВИЗНАЧЕНО РОЗВИТОК СУЧАСНОГО ПРОФСПІЛКОВОГО РУХУ

Сергій БАРАНЧИКОВ

завідувач відділу організаційно-гуманітарної роботи Закарпатської облпрофради

Профспілкові працівники Закарпаття виїжджали до своїх колег із Львівщини, аби обмінятися досвідом роботи. На зустрічі профспілковців двох західних областей України голова Об'єднання профспілок Львівщини Роман Дацько та голова Закарпатської облпрофради Іван Король розповіли про основні напрями діяльності профоб'єднань. Особливу увагу вони звернули на питання укладення угод з органа-

ми влади та роботодавцями, колективних угод, веденні днів профспілок у районах, ужитті конкретних заходів щодо соціально-економічного захисту спільчан тощо. Також відбулася фахова дискусія з проблем розвитку сучасного профспілкового руху, підвищення ролі профспілок в питаннях соціального діалогу. Профспілковці Закарпаття ознайомилися з роботою адміністрації і профкому СП «Галка Лтд» та виробництвом підприємства Ігорем Биркою та головою профкомів Іваном Ханником. Цікавою виявилася екскурсія історичними та культурними місцями міста Лева, відвідування оперного театру. В рамках культурної програми відбулися змагання з боулінгу команд профспілкових об'єднань Львівщини та Закарпаття.

ДУМКА | ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ЕКОНОМІКИ

ПОЗИЦІЯ ПРОФСПІЛОК: ПРАЦЮВАТИ НА ВНУТРІШНЬОМУ РИНОКІ І ПІДТРИМУВАТИ ВІТЧИЗНЯНОГО ВИРОБНИКА

Олексій ПЕТРУНЯ

Для зростання ефективності соціально-економічного розвитку України необхідно докорінно змінити процес формування внутрішнього ринку та підтримки вітчизняного виробника. Про це розповів заступник голови Профспілки трудящих металургійної і гірничодобувної промисловості України Олександр Рябло.

«Люди не довіряють банкам, вони ховають гроші під матраці, – пояснює він. – Як пишуть різні джерела, у громадян України зараз «на руках» від 40 до 50 млрд гривень. Це свідчить про те, що вони не можуть їх реалізувати у вигляді інвестицій у вітчизняну економіку. Населення купує іноземні товари, тому що не розвивається вітчизняне виробництво. А така галузь, як металургія працює в першу чергу на експорт. Чому? Тому що у нас не розвивається власне машинобудування та металообробка, мостобудування та інші галузі, що використовують продукцію металургії та гірничодобувної промисловості. Нам треба, перш за все, розвивати внутрішній ринок і підтримувати вітчизняного виробника».

Олександр Рябло навів красномовні приклади, які підтверджують його думку про те, що тільки увага з боку

держави до вітчизняного виробника, стимулювання розширення асортименту та якості продукції, розвиток суміжних галузей, які користуються цією продукцією, можуть прискорити вирішення актуальних проблем соціально-економічного розвитку країни. «В Польщі, Росії та інших країнах, де раніше продукція вивозилася за кордон, уже переорієнтувалися на внутрішній ринок, – наголосив він. – У нас близько 80% металопродукції їде на експорт. У Росії ж 60% – на внутрішній ринок, а 40% – на зовнішній. Завдяки чому? Тому що уряд дав такі імпульси виробникам і бізнесу, розробив цільову програму з розвитку машинобудування, будівництва – галузей, які є головними користувачами металу та виробів із металу. І це стосується не лише металургії. На мою думку, всі галузі мають працювати на внутрішній ринок. Це позиція нашої профспілки й багатьох галузевих профспілок».

А поки що, за словами Олександра Рябло, український ринок заповнили товари іноземного виробництва. Дійшло до того, що українські сувеніри, у тому числі до Євро-2012, постачали китайські виробники. Дивно, що Китай дає кредит, на який Україна купує у нього його ж товари замість того, щоб розвивати вітчизняне виробництво. «Що таке розвиток внутрішнього ринку? – пояснює заступник голови профспілки трудящих металургійної і гірничодобувної промисловості. – Це потужна робота наших галузей, які не тільки виробляють вітчизняну продукцію, а й дають нашим громадянам, у першу чергу молоді, нові робочі місця, під-

вищують розмір зарплат, пенсій і внесків до Держбюджету, місцеві бюджети й соціальні фонди».

Олександр Рябло наголосив на тому, що весь світ робить ставку на внутрішнього інвестора. Головний внутрішній інвестор – це населення. Люди отримують зарплату чи пенсію і купують вітчизняний продукт.

Але щоб забезпечити зростання вітчизняного виробництва, його кількісних та якісних показників, необхідна допомога з боку держави, уряду. Якщо розвиватимуться такі галузі, як будівництво, машинобудування, суднобудування, яким потрібен метал, тоді й розширяться його виробничі потужності на внутрішній ринок. Тож металурги, профспілки не тільки сподіваються на зміну підходів із боку уряду до цих важливих питань, а й пропонують шукати спільні кроки та вживати заходів, наприклад, ухвалити спільну угоду чи меморандум.

«Наприкінці 2008 року підписано Меморандум між урядом, власниками та профспілками металургійної галузі, – нагадав Олександр Рябло. – Ми, звичайно, виставили блок соціальних питань та умов, отримали значні преференції, зокрема щодо транспортних тарифів, екологічних внесків, частину яких можна було залишити на підприємствах. Зі свого боку, власники не скорочують виробництво та працівників, активізують екологічні програми. Це приклад реальної підтримки вітчизняного виробника. Зараз нам теж пообіцяли аналогічний Меморандум. Однак поки що все на словах... Профспілки, зокрема металургійної та гірничодобувної промисловості, готові до співпраці з урядом у питаннях розвитку внутрішнього ринку та підтримки вітчизняного виробника. Слово – за ним».

80%
УКРАЇНСЬКОЇ МЕТАЛОПРОДУКЦІЇ
ІДЕ НА ЕКСПОРТ

Іменні квитки на залізничний транспорт, від яких відмовилися п'ять років тому, знову з'являються в Україні. З 1 січня 2013 року Укрзалізниця повертається до практики продажу квитків на потяги лише за наявності документа, що засвідчує особу пасажирів. Основна мета такого кроку, як стверджують ініціатори відновлення персоналізованих проїзних документів, – запобігання тотальній спекуляції. А міністр інфраструктури Борис Колесніков зазначає, що таке рішення ухвалено на прохання та в інтересах тисяч пасажирів, котрі звернулися до міністерства.

Раїса ЧИРВА
оглядач «ПВ»

Хочеш їхати – давай паспорт

БОРТЬБА З «КВИТКОВОЮ МАФІЄЮ»

Офіційної статистики щодо масштабів «квиткової мафії» немає, тому з цього приводу можна лише робити припущення. Зазвичай на залізничних вокзалах «працює» армія спекулянтів, котрі масово скуповують квитки на популярні напрямки, аби потім продати їх за завищеними цінами. Дуже рідко шасливчик, якому вдалося придбати квиток із рук спекулянтів, повідомить про таке очевидне порушення правоохоронцям. А стражі порядку, до речі, неодноразово ініціювали повернення іменних залізничних квитків. А вже після скасування 2007 року продажу проїзних документів за наявності посвідчення особи робота транспортної міліції значно ускладнилася.

Ініціатори повернення іменних квитків вказують на ще одну проблему: окрім «офіційних» спекулянтів, зловживаннями не гребують і працівники залізниць – касири та провідники. Віце-прем'єр Борис Колесніков озвучив факти перевірки лише одного потяга: зі 120 пасажирів 90 виявилися без квитків. А це означає, що гроші не потрапили до залізничних кас, а осли в кишенях недобросовісних залізничників.

Отже, з 1 січня 2013 року придбати квитки на потяг в Україні можна лише за наявності посвідчення особи. Це може бути внутрішній чи закордонний паспорт, водійське посвідчення, студентський чи військовий квиток, тобто будь-який документ, що засвідчує особу пасажирів.

Тим часом чимало експертів називають інші, більш дієві способи боротьби з «квитковою мафією». Вони вважають, що єдиний вихід побороти ганебне явище спекуляції квитками – запровадження електронних квитків. Тоді потреба показувати паспорт зникне. А вже електронний квиток сам по собі передбачає зазначення персональних даних кожного пасажирів. Відтак це прогресивний і досить прозорий механізм, який спроможний подолати явище спекуляції. До того ж, як кажуть експерти, електронний квиток – це чіткий поіменний контроль не лише за покупцями, а й продавцями. А вже нечесна гра, як не прикро, починається із власне залізничників.

ВОЛОДИМИР
КОЗЕЛЬСЬКИЙ,
голова Вільної
профспілки
залізничників
України:

«Зараз маємо масове скуповування квитків з наступним перепродажем їх за завищеними цінами. Зазвичай спекулянти користуються касами попереднього продажу. Касир не має права відмовити людині, яка, скажімо, бере десять квитків. Та й, правду кажучи, є недобросовісні касири, які залучені до цього бізнесу. Вони можуть притримувати квитки на той чи інший потяг».

10%

ВАРТОСТІ
КВИТКА
ВИПЛАЧУВАТИМУТЬ НАСТУПНОГО РОКУ ЗА НЕВИКОРИСТАНИЙ ПРОІЗНИЙ ДОКУМЕНТ ПІСЛЯ ВІДПРАВЛЕННЯ ПОТЯГА

В одному з коментарів на заяву Бориса Колеснікова про перехід на іменний продаж залізничних квитків у мережі Інтернет читаємо свідчення очевидця на підтвердження спекулятивних дій із боку касирів: «Був свідком того, як до каси повернення квитків (Південний вокзал столиці) підійшов чоловік, мовчки простягнув квитки у віконце касира і, не сказавши жодного слова і не дочекавшись реакції, пішов геть. Але ж, за процедурою, для того, аби повернути квиток, треба заповнити спеціальну анкету, показати касирці паспорт, і лише тоді вона поверне гроші. Тут ідеться, я переконаний, про елементарне повернення непродадених спекулянтам квитків».

Правозахисники гостро критикують ініціативу Мінінфраструктури. В Українській Гельсінкській спілці переконані, що така практика порушує права людини, зокрема право на свободу пересування особи, яка втратила документи. Натомість урядовці наводять приклад авіаперевезень, коли без документів квиток придбати неможливо.

НЕ ЯК У ЄВРОПІ...

Загалом люди позитивно ставляться до цієї ініціативи, схвалюють її, однак є чимало тих, хто не розраховує на розв'язання проблеми. У залізничних касах коментують, що вже мали свого часу досвід роботи з іменними квитками, тож нічого нового вони не очікують, хіба що довгі черги біля кас, бо ж оформлення одного проїзного документа із внесенням персональних даних потребуватиме більше часу. Квитковий касир із Ніжина Анастасія Крилова пояснює: «Ми й так зараз половину квитків оформляємо як іменні. Приміром, для студентів. Зазначаємо номер посвідчення чи студентського. Те саме і з квитками для проїзду інвалідів, які також продаємо як іменні».

А от провідники майбутніми змінами невдоволені. «Матимемо дуже велику морочку. Трапляється, що касирка неправильно напише прізвище пасажирів. Тож якщо раптом наскокать ревізори, то провідник матиме проблеми, – пояснює провідниця Луганського резерву Лідія Порик. – Пам'ятаю події п'ятирічної давності: практично щоразу посадка пасажирів у вагон – суцільні нерви: то паспорта немає, то прізвище з помилкою. Ми, до речі, зраділи, коли скасували іменні білети. Думали, що будемо, як у Європі. Однак...»

Основна причина повернення до іменних квитків, за інформацією залізничників, – бажання позбутися перекупників. Проте у багатьох пасажирів інша версія: задля контролю з боку правоохоронців. А вже після запровадження змін будь-яку подорож людини залізницею можна буде простежити.

Звісно, що після запровадження іменних квитків можливі певні незручності. Зокрема, попередня практика засвідчила, що пасажирів, вирушаючи в дорогу, часто забувають покласти до кишені документи, що засвідчують їхню особу.

Не в захваті від нововведення і ті, хто звик купувати квитки не тільки для себе, а й «для того хлопця». Приміром, збирається група на екскурсію до іншого міста. Староста групи має забезпечити квитками 30 чи більше учасників поїздки. Тримати бодай два дні таку кількість чужих паспортів і відповідально, й небезпечно.

І ще на одну проблему звертають увагу пасажирів. Попри щільність транспортної міліції, нерідко у потягах спритні ділки крадуть речі пасажирів. Як правило, у сумочках поряд із гаманцями, на які полюють зловмисники, лежать документи.

НЕ СПІЗНЮЙТЕСЯ НА ПОТЯГ

Окрім запровадження іменних квитків, Міністерство інфраструктури має на меті змінити механізм повернення коштів за невикористаний квиток, або, за словами чиновників, трохи відкоригувати його. В Укрзалізничці повідомляють, що нові пра-

вила передбачають зменшення суми компенсації за невикористаний проїзний документ після відправлення потяга. Наступного року за повернення квитка виплачуватимуть лише 10% вартості квитка й плацкарти. Повернення проїзних документів після відправлення потяга здійснюватиметься на підставі документа, що засвідчує особу, прізвище та ім'я якої зазначено у проїзному документі.

Залізничники роз'яснюють: «Наприклад, якщо вартість квитка у купейному вагоні на поїзд № 38 Київ – Донець станом на 19.11.2012 становить 195,51 грн, то за умови повернення проїзного документа у вказаний проміжок часу пасажирів повернуть 19,23 грн». Це якщо поїзд уже пішов. А от умови повернення проїзних документів до відправлення потяга поки що не змінюються. Хоча у перспективі залізничники можуть запровадити жорсткіші правила повернення невикористаних квитків. Скажімо, якщо раніше пасажир повертав квиток на потяг не пізніше ніж за 24 години до його відправлення, то йому виплачувалася повна вартість квитка й плацкарти, а якщо за шість годин, – то отримував повну вартість квитка і 50% плацкарти. Якщо пасажир звертався до каси повернення проїзного документа не пізніше ніж за три години до відправлення, то він отримував гроші тільки за квиток. А якщо пізніше ніж за три години з моменту відправлення потяга, за винятком документально підтверджених медичних причин.

Тепер урядовці планують запровадити інші правила компенсації. Відтак у разі повернення квитка менш ніж за три години до відправлення повертатимуть лише половину його вартості. Якщо пасажир повертатиме квиток менш ніж за дев'ять годин до відправлення потяга, то виплачуватиметься повна вартість квитка, але без вартості плацкарти. Тож тут найбільше спрацює приказка «Час – це гроші»: втрачаючи одне, позбувається іншого.

До яких іще новацій вдасться Укрзалізниця, покаже час. Тривають дискусії стосовно того, чи готова Україна до запровадження електронних проїзних документів. Але це – у перспективі. Поки що українцям доведеться подорожувати за персоналізованими квитками й стежити за годинником, аби не спізнитися на потяг.

ДЕРЖАВНА ОПІКА | СОЦІАЛЬНИЙ ДОГЛЯД ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ

БУДИНКИ-ІНТЕРНАТИ: УМОВИ І ПОРЯДОК ПЕРЕБУВАННЯ

? Який статус у геріатричних пансіонатів, і чи мають право інваліди, які тут перебувають, самостійно виходити до міста?

Як повідомляє департамент правового захисту апарату ФПУ, основні засади державної політики щодо ветеранів праці, інших громадян похилого віку визначені в ЗУ «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні» (далі – Закон).

Положення зазначеного Закону гарантують ветеранам праці та громадянам похилого віку рівні з іншими громадянами можливості в економічній, соціальній, політичній сферах, сприятливі умови для повноцінного способу життя. Із цією метою в системі соціального населення створено мережу соціально-медичних установ загального типу для постійного проживання громадян похилого віку, ветеранів війни та праці, інвалідів, які потребують стороннього догляду, побутового та медобслуговування.

Статтею 37 Закону визначено, що в установах, призначених для проживання громадян похилого віку, їм гарантується гідний рівень життя, надаються впорядковані приміщення, що відповідають санітарно-гігієнічним нормам, достатнє харчування, необхідні одяг і взуття з урахуванням сезонних і кліматичних особливостей, забезпечуються геріатрична меддопомога і культурне обслуговування, посилення участі у трудових процесах. При цьому умови проживання тут мають бути максимально наближеними до домашніх.

Основними нормативними актами, які регулюють правові засади діяльності зазначених установ є згаданий Закон і Наказ Мінпраці та соціалістики України від 29.12.2001 за № 549, яким затверджено Типове положення про будинки-інтернати (пансіонати) для громадян похилого віку, інвалідів та дітей (далі – Положення).

Згідно з п. 1.1. Положення до соціалістичних належать будинки-інтернати для громадян похилого віку та інвалідів, геріатричні пансіонати, пансіонати для ветеранів війни та праці, об'єднані загальною назвою «будинки-інтернати». До будинку-інтернату приймаються на держтримання особи, які досягли пенсійно-

його прийняття до будинку-інтернату, тобто за принципом добровільної згоди особи на проживання в такому закладі.

Відповідно до ст. 55 ЦКУ опіка та піклування встановлюються з метою забезпечення особистих нематеріальних і майнових прав та інтересів повнолітніх осіб, які за станом

куна чи піклувальника таким особам.

Опікун (піклувальник) зобов'язаний дбати про підопічного, про створення йому необхідних побутових умов, забезпечення його доглядом і лікуванням, а також вживати заходів щодо захисту цивільних прав та інтересів підопічного.

Контроль за діяльністю

Будинки-інтернати, як і будь-яка установа, мають свої правила внутрішнього розпорядку, обов'язкові для всіх осіб, які перебувають у закладі. У них, зокрема, визначені умови і порядок перебування, поведінки та режиму на території закладу. Із змістом цих правил мають змогу ознайомитися мешканці будинку-інтернату.

го віку, а також інваліди I і II груп старше 18 років, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, побутового обслуговування, медичної допомоги, яким згідно з медвисновком не протиказане перебування в будинку-інтернаті та які не мають пращездатних родичів, зобов'язаних їх утримувати за законом. Прийняття до будинку-інтернату здійснюється на підставі особистої заяви громадянина похилого віку чи інваліда про

здоров'я не можуть самостійно здійснювати свої права і виконувати обов'язки.

У випадках, передбачених чинним законодавством, щодо підопічних, яким органами опіки чи піклування опікуни (піклувальники) не призначені, їх обов'язки виконує адміністрація будинку-інтернату. Цей захід, відповідно до ст. 65 ЦКУ, є тимчасовим і застосовується лише до встановлення опіки або піклування і призначення опі-

будинку-інтернату, згідно з Положенням, здійснюють відповідно Мінсоцполітики України, Мінпраці та соціалістики АРК, головні управління праці та соціалістики населення облдержадміністрацій, головні управління соціалістики населення Київської міської держадміністрації, Управління праці та соціалістики населення Севастопольської міської держадміністрації, а також інші спеціально уповноважені органи.

ТИ І ПРАВО

ЯК УНИКНУТИ ПРОБЛЕМ ІЗ ПОРУЧИТЕЛЬСТВОМ?

? Мій брат взяв у банку кредит, поручителем якого виступив я. Ось уже кілька місяців він не сплачує кредитні кошти. Нещодавно до мене звернувся із відділення банку з вимогою повернути борг. Що робити далі?

КОНСУЛЬТУЄ
КІРІВНИК ПРОЕКТУ
ФПУ «ТИ І ПРАВО»
АНАТОЛІЙ
БАШЛОВА

Відповідно до положень Цивільного кодексу України за договором поруки поручитель поручається перед кредитором боржника за виконання ним свого обов'язку. Слід зазначити, що поручитель відповідає перед кредитором у тому ж обсязі, що й боржник, включаючи сплату основного боргу, від-

сотків, неустойки, відшкодування збитків, якщо інше не встановлене договором поруки. Це означає, що якщо Ваш не зовсім добросовісний брат вирішив не платити за кредит, то рано чи пізно банк, колектори або виконавча служба будуть вимагати оплати у Вас.

Якщо ж Вас такі зобов'язали платити по чужим рахункам, то з'ясувати стосунки з банками краще в судовому порядку. Приміром, можна подати позов про визнання договору поруки недійсним (або припиненим). А от підстави для цього можуть бути різними:

- якщо буде доведено, що договір поруки без належної на те згоди звужує права чи розширює обов'язки поручителя за договором кредиту. Прикладом цього може бути зміна розміру процентів за основним зобов'язанням боржника і строків їх виплати без додаткового повідомлення поручителя та укладення окремої угоди;
- якщо одна із сторін правочину навмисно ввела іншу сторону в оману щодо обставин, які мають істотне значення (ч. 1 ст. 230 ЦКУ). Непододібно випадки, коли позичальник для отримання значної суми кредиту надає банку довідку, яка свідчить про «захмарні» доходи, а насправді отримує копійки;
- якщо при укладанні договору поруки немає жодних відомостей про матеріальний стан поручителя і його здатність виконувати договір поруки. Якщо поручитель виявляється неплатоспроможним і нездатним виконувати договір поруки (з моменту його укладення), у випадку порушення боржником договору кредиту такий договір поруки є недійсним, оскільки на час його укладення він не був і не міг бути спрямованим на настання правових наслідків, що ним обумовлені (фіктивний правочин);
- якщо поручителем по кредиту доводиться виступати одному з подружжя без згоди на те «другої половини»;
- якщо поручитель підписував договір поруки в не зовсім «адекватному стані» (тобто в момент підписання договору не усвідомлював значення своїх дій та не міг керувати ними). Підтвердження цього – висновок судової експертизи про нездатність приймати виважені рішення при підписанні договору поруки.

ОПЛАТА ПРАЦІ | ОТРИМУЄМО ЗАРПЛАТУ

РОЗРАХУНОК – ВЧАСНО

? Чи існують можливості для виплати зарплати в строки, визначені за домовленістю між працівником і роботодавцем?

Як повідомляє департамент правового захисту апарату ФПУ, відповідно до ст. 115 КЗпП Украї-

ни та ст. 24 ЗУ «Про оплату праці» зарплата виплачується працівникам регулярно в робочі дні та в строки, встановлені колективним або нормативним актом роботодавця, погодженим із виборним органом первинної профорганізації чи іншим уповноваженим на представни-

цтво трудовим колективом органом, але не рідше двох разів на місяць через проміжок часу, що не перевищує 16 календарних днів, та не пізніше 7 днів після закінчення періоду, за який здійснюється виплата. У разі, якщо день виплати зарплати збігається з вихідним, святковим або

неробочим днем, зарплата виплачується напередодні. Отже, право працівника на отримання зарплати не рідше двох разів на місяць належить до числа умов, визначених законодавством, і не може бути змінено ні за згодою сторін, ні на підставі колективного договору.

Якщо вам потрібна юридична консультація, звертайтеся безкоштовно до фахівців проекту «Ти і право» за тел.:

0 800 21-22-23
(працює цілодобово)

Максимально зберегти людський потенціал

Валентин КОНОНЕНКО
голова Київської облпрофради,
заслужений працівник соціальної
України, член Правління ФССПВВПЗ,
академік Української технологічної
академії

**ВАЛЕНТИН
КОНОНЕНКО,
ГОЛОВА
КИЇВСЬКОЇ
ОБЛПРОФРАДИ:**

«Увесь комплекс проблем охорони праці можна вирішити тільки за умови чіткої взаємодії всіх гілок соціально-го партнерства, наявності повноцінної служби охорони праці на підприємствах. При цьому чітко дотримуватися чинного законодавства, щоб кожен з партнерів у повному обсязі виконував покладені на нього функції».

Київська обласна рада професійних спілок є найбільшою масовою громадською організацією регіону, яка захищає трудові, соціально-економічні права та інтереси працівників. Одним з основних напрямків її роботи є здійснення громадського контролю за додержанням роботодавцями законодавства про працю та охорону праці, створенням на підприємствах безпечних та нешкідливих умов праці.

Питання щодо безпечних умов праці, соціальних гарантій з охорони праці систематично розглядаються на засіданнях президії Київської облпрофради й обласних галузевих профспілкових організацій. 20 профспілкових представників від області беруть участь у діяльності комісії із розслідування нещасних випадків на виробництві і разом з громадськими інспекторами з питань охорони праці підприємств надають консультативну допомогу спілчанам.

Київська облпрофрада ефективно співпрацює з органами місцевої влади та самоврядування, здійснюючи дієвий контроль за створенням роботодавцями належних умов праці на підприємствах. За дорученням голови Київської облдержадміністрації передбачено створення служби охорони

праці в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування області.

Останніми роками практично в усіх галузях регіону було розглянуто питання охорони праці. Постійна увага приділяється навчанню профактиву. Щомісяця в районах і містах облпрофрада проводить візитні семінари для профактиву із залученням провідних спеціалістів у галузі профспілкової роботи.

Тісно співпрацює облпрофрада з територіальним управлінням Держгірпромнагляду в Київській області та м. Києві. Проводяться спільні комплексні перевірки підприємств, підсумки яких розглядаються на розширених районних нарадах за участю всіх зацікавлених осіб, відповідальних за охорону праці.

Одним із критеріїв оцінювання є реалізація на підприємстві заходів з охорони праці з підбиттям підсумків напередодні Дня охорони праці. Нинішнього року відзначення цього Дня на підприємствах і в профспілкових організаціях усіх рівнів було спрямоване на привертання уваги громадськості до масштабів проблеми на виробництві, необхідності дотримання законодавчих норм з метою зниження рівня щорічної смертності та травматизму.

Для учнів загальноосвітніх шкіл було проведено конкурс дитячого малюнка «Охорона праці очима дітей». Щоб підтримати імідж первинних профспілкових організацій облпрофрада щорічно проводить конкурс на кращу первинку. На профспілковій Дошці пошани представлені портрети кращих голів профкомів.

Київська облпрофрада, її членські організації постійно приділяють увагу дотриманню прав трудящих на охорону здоров'я та безпечні умови праці. Відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 21.05.2007 № 296 проводяться періодичні медичні огляди. За результа-

СОЦІАЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

Профспілкам необхідно з особливу принциповістю обстоювати інтереси трудівників в умовах, коли інвестор дбає насамперед про особисте збагачення, забуваючи про людей.

тами проведеного медогляду встановлюється необхідність амбулаторного, стаціонарного, санаторно-курортного лікування, дієтичного чи лікувально-профілактичного харчування.

У планах на майбутнє – відновлення на підприємствах спільно з профкомом, лікарнями профілактичних закладів, санітарно-епідемічними станціями щорічної диспансеризації працівників, які трудяться у важких і шкідливих умовах.

Залишається незадовільним фінансування профілактичних заходів з охорони праці. На 5580 підприємствах регіону працюють 284016 осіб, в т. ч. 8713 жінок, із них у шкідливих умовах – 50796 (17,8%). Біля 50% основних виробничих фондів підприємств відпрацювали встановлені для них нормативи й експлуатуються з істотними відхиленнями від вимог безпеки.

Більшість роботодавців не виконують вимоги ст. 19 Закону України «Про охорону праці», особливо після внесення ініційованих бізнесом у 2011 році змін щодо встановлення мінімально необхідних витрат на охорону праці не від суми реалізованої продукції, а від фонду оплати праці. Набуло масового характеру приховування нещасних випадків на виробництві від розслідування й обліку, що позбавляє соціального захисту потерпілих та членів сімей загиблих.

Роботодавцям, органам управління та нагляду за охороною праці було надіслано 44 висновки (31 вирішено позитивно), 6 подань (3 вирішено по-

зитивно), спільно з органами державного нагляду проведено перевірку 319 підприємств. Підготовлено і внесено на розгляд профспілковим органам понад 100 питань охорони праці. Переглянуто 47 актів Н-1 (Н-5) із розслідування нещасних випадків, знято одне звинувачення з потерпілого. Уповноважені представники профспілок на 556 підприємствах допомогли сформулювати й укласти колективні зобов'язання з охорони праці, взяли участь у введенні в експлуатацію 22 нових і реконструйованих об'єктів виробничого та соціально-культурного призначення, з яких один об'єкт не прийнятий. Техінспектори взяли участь у перевірці знань посадових осіб (578) та навчанні профактиву (377 осіб) з питань охорони праці. Профспілковими органами підготовлено і розглянуто 461 питання щодо охорони праці.

З огляду на кризові явища в економіці дуже важливо мати профспілкових представників у всіх органах місцевої влади, аби спільними зусиллями максимально зберегти людський потенціал, рівень зарплати, сприяти створенню нових робочих місць і безпечних умов праці.

Профспілкам необхідно з особливу принциповістю обстоювати інтереси трудівників в умовах, коли інвестор дбає насамперед про особисте збагачення, забуваючи про людей. Завдання облпрофради ми вбачаємо в тісній співпраці з керівниками міст і районів Київщини, координації з ними своєї діяльності, активному залученні представників профспілок до управління виробництвом.

50 796
ПРАЦІВНИКІВ РЕГІОНУ ТРУДЯТЬСЯ В ШКІДЛИВИХ УМОВАХ

ДАЛІ – ЛИШЕ ПЛАТИНА ТА ДІАМАНТИ...

Подружжя Логошів (Тетяна – громадська діячка, голова правління благодійного фонду «Мистецька скарбниця» та Юрій – один із най-

ЮВІЛЕЙ МАЙСТРА

РОМАНТИК, ІНТЕЛІГЕНТ, ПОЕТ

но», «Передбачення», «Небеса обітовані», «Андерсен»...

Вітаючи улюбленого Майстра, колектив редакції «МК» написав: «Рязанов – людина-легенда, людина-реліквія, таких нині не роблять: неповторний автор, дивовижно легка й добра людина, стійкий олов'яний солдатик на знімальному майданчику й в житті. Його фільми – наша доля, факт біографії...»

Ельдарові Рязанову виповнилося 85 років. Була певна іронія і в його долі: мріяв про мандрівки та моря, мав намір бути письменником. Та випадковий трамвай відвіз юнака прямісінько до ВДК.

І врешті-решт у ті часи і в тій країні, де кіно справді було найважливішим із мистецтв, режисер Ельдар Рязанов із першої спроби безпомилково знайшов шлях до глядацького серця. Це був фільм 1957 року «Карнавальна ніч». Згодом знайоми – «Бережись автомобіля». Звісно, митець не лише комедіограф: варто згадати «Дорога Олено Сергіїв-

Метрові притаманна догори-догори та рідкісна якість – самоіронія. Відтак девізом свого життя він брав слова Марка Твена: «Краще бути молодим цуцням, аніж старим райським птахом». Завжди молодий душею, він умів любити й бути любимим, пише мудрі вірші (сумні та іронічні), знімає незабутні стрічки. Він живе. І, хочеться вірити, житиме й творитиме ще довго-довго.

ГЕЙ, НА ВИСОКІЙ ПОЛОНИНІ!

І ЛЮДЕЙ ПОДИВИТИСЬ, І СЕБЕ ПОКАЗАТИ

На початку грудня в Москві має відбутися презентація унікального альбому «Інші люди. Гуцулія». Автор альбому, мандрівник і фотохудожник Юрій Білоїван, справді вважає гуцулів іншими людьми й спеціально заради них цього літа здійснив етноекспедицію в Карпати. Зняв фільм, упорядкував фотоальбом – і ось вони, аскраві представники стародавнього та загадкового українського етносу, неповторні мешканці українських Карпат з їхньою говіркою, традиціями та звичаями, орнаментами, ремеслами і своїм «норовом» характером. В альбомі сучасні кольорові фото чергуються із старими світлинами, деяким із яких – не менш як сто років. Тож глядачеві цікаво порівняти: ось такий вигляд мали гуцули колись – і такі вони тепер.

Юрій Білоїван не помилився: для всьох обласних урбанізацією сучасників сьогодні ця тема є не просто цікавою, а й магічно-притягальною, як-от чарування. Ці горняки й справді здавна живуть по-іншому, а їхня самодостатність та окремішність тим більше помітні нині, оскільки легко обходяться без тих благ цивілізації, котрі для багатьох становлять мало не сенс життя. Москва – перше місто, де презентовано згаданий проєкт, і представлятимуть його самі гуцули. Так-так, вони спускаються з гір і готові вирушити в далеку путь, аби розповісти людям про свою землю, свій народ.

відоміших топ-менеджерів України знайоме нам як автор проєкту «Коронація слова». Його було засновано ще 1999 року як міжнародний конкурс романів і кіносценаріїв, а згодом «приєднався» п'єси та пісенна лірика про кохання. Цьогоріч згадані невтомні покровителі золотих пер запровадили

нову нагороду – українську літературну відзнаку «Золоті письменники України». Її надаватиме Міжнародний благодійний фонд «Мистецька скарбниця» тим українським письменникам-романістам, чії книги побачили світ в Україні та за її межами від 2000 року і сумарний наклад яких становив понад сто тисяч примірників.

Урешті-решт нинішніх переможців визначено (двадцять дві особи), й 24 листопада ц. р. проведено першу урочисту церемонію нагородження у Києві, в Гранд-отелі Fairmont. До слова, як з'ясувалося, у зацікавленій громадськості виникли запитання: чому лише романисти та чому оминули українських поетів?

ЕКРАН | СКІЛЬКИ РАЗІВ ЗНЯТИ КАПЕЛЮХА ПЕРЕД УКРАЇНСЬКИМ ПОЕТИЧНИМ КІНО

КІНО ПОЕТИЧНЕ Й... ПОЛІТИЧНЕ

Тетяна МОРГУН
оглядач «ПВ»

Тема українського поетичного кіно (як і, зрозуміло, саме кіно) з чіткою періодичністю постає не лише в нашому загальнокультурному просторі, зокрема у кінознавчих розвідках, що природно та нормально, а й у світовому. Недаремно Нью-Йорк нещодавно із захватом дивився ретроспекцію українських кіношедеврів цього напрямку.

Потішило міркування, висловлене у невеликому інтернет-повідомленні про кліп «Любов» з Анітою Пой, що його 2010-го зняв відомий український режисер, продюсер і кліпмейкер Алан Бадоев: «Співачка стала головною героїнею притчі про кохання, втіленої в низці гарних візуальних метафор у дусі українського поетичного кіно... Будучи східною жінкою, вона не визнає відкритої сексуальності...» Аби художньо втілити всю повноту емоцій, режисер вдався до стилістики, що притаманна поетичній кіномові, характерній для українського кінематографа. Оскільки Алан Бадоев посилається на творчу манеру Сергія Параджанова, то й пригадаймо фільм «Тіні забутих предків», який із моменту появи й, мабуть, назажди теж став предметом систематичного (і неоднозначного) трактування. Принаймні всеперемагаючи любов гуцульських Ромео і Джульєти, «перекладену» на кіномову зі сторінок безсмертного твору Михайла Коцюбинського, відтворено у фільмі витончено, ніжно, благородно, м'якими штрихами – й від цього вона ще більше хвилює.

Чи ні? І що ж робити нам, нинішнім, надто молодим, чії художні засади й точки відліку здебільшого – прагматизм, натуралізм, любовна атака, динамічність? Як оцінювати «уповільнену» кінопоезію з її безпосередністю й недомовленістю? Гадаю, – зняти капелюха перед поетичним кіно, що переконливо довели такої аспекти національної ментальності, як моральність і протилівність. Це вроджені та генетичні якості. І якщо говоримо про повернення та самоповаги, то ось вам і витоки.

Водночас у спробах реценції українського поетичного кіно справді високих аспектів знаходимо іще багато. Як на мене, особливо прикметні у цьому сенсі фільми Леоніда Осика «Кам'яний хрест», знятий 1968 року за двома новелами Василя Стефаника; принципово у чорнобілому кольорі. Тут, як і в інших фільмах поетичної традиції, превалюють усі складові, що характеризують лише український етнос: це саме його земля, його стрій, його мова, психологія, його гідність. І його величезний біль. Трагічний шлях головного героя, Івана Дідуха, – починаючи зі сходження на гору (кадри, що вже стали хрестоматійними) і завершуючи сповненим туго монологом на американському континенті («Ця земля не годна стільки народу вдержати...») – це, звісно, «доля людини», однак не в дусі шолоховсько-бондарчуківського драматизму (теж дуже сильного). Бо в другому випадку образ Андрія Соколова, поза сумні-

вом, узагальнений: герой віїни, мужня, незламна радянська людина. А герой «Кам'яного хреста», так би мовити, мікромодель української Голгофи, що затяглася в часі, національного патріотизму, приреченості, мужності, працелюбності, суму, віри та зневіри водночас. Це було кіно «з натяком», кіно «проти течії». Між іншим, і сьогодні цей фільм за затребуваністю! І збирає чимало захоплених рецензій.

Мимоволі думаєш: як же наважився геніальний, але, на жаль, не дуже прославлений в Україні режисер зняти такий фільм за радянської доби? Радше за все, посприяла так звана хрущовська відлига. Проте в кожному випадку, як зауважила кінознавець Лариса Брюховецька,

ють українську атмосферу «на рівні фізичного болю», – це і є «портрет» народної психології, категорично вписаної в рідне природне середовище й свідомило дистанційованої від «спільноти – радянський народ» хоча б у мистецькому самовияві. Це і є свій стиль, свій погляд, своя естетика і своя моральність. Тож і зрозуміло, що майстри українського поетичного кіно щоразу закладали до регламентованої загальнокультурної парадигми радянських часів не лише світоглядно-естетичний, а й політичний конфлікт. Що болісно відчув на собі, скажімо, режисер Василь Ілляшенко зі стрічкою «Перевірте свої годинники».

Інша річ – подобається чи не подобається комусь і з нас таке кіно. Адже принаймні середнє та старше покоління глядачів виховане на десятих краданих фільмів – яскравих, талановитих, незабутніх, що теж закликали до вияву кращих людських якостей. І водночас були принципово інші щодо тем, образів, художнього мислення, кіномови. Та якщо говорити про етичні й естетичні засади кінематографа, зокрема національного, то знайти аналоги такої «адажійної» стилістики, такого па-

«Особливе кіно – для особливих глядачів»

«українське поетичне кіно як мистецтво вище – це вияв чітко визначеного світогляду, що впливає із вкоріненості в рідну землю, котра годує людину...» Фільми визнаного фундатора поетичного кіно Олександра Довженка, Юрія Іллєнка, Леоніда Осика, Сергія Параджанова та ще за участі абсолютних однодумців, художників-постановників Георгія та Сергія Якутовичів, котрі розуміють людину й деталізу-

тріотизму й такої пронизливої відвертості, як в українському поетичному кіно, справді важко. Й те, що до нього звертаються знов і знов, промовисто свідчить, що справжній моральний цінності – незнищенні, і що людська душа в будь-якому кінці земної кулі, до пересити найвищих безсоромного індустріалізованого нібито мистецького продукту, рано чи пізно шукатиме широті, незрадливості й чистоті.

АМЕРИКАНЦІ ТА УКРАЇНСЬКЕ ПОЕТИЧНЕ КІНО

У приміщенні авторитетної культурної інституції Нью-Йорка Лінкольн-Центрі з ініціативи його кіносільноти відбувся показ ретроспективи «Пізнаючи прекрасне: українське

поетичне кіно». Глядачі переглянули фільми Олександра Довженка, Сергія Параджанова, Леоніда Осика, Юрія Іллєнка. «Ми покажемо кілька шедеврів українського кіно, створеного

в унікальному стилі «народного модернізму», котрий об'єднав традиційні українські теми та образи з естетичними інноваціями», – сказано в рецензії Лінкольн-Центру.

СПОРТ

УКРАЇНЦІ В ЗАЛІ СЛАВИ ІААФ

24 листопада в Барселоні відбулось гала-шоу на честь сторіччя Міжнародної любительської легкоатлетичної федерації (ІААФ). Близько 200 олімпійських чемпіонів, члени Міжнародного олімпійського комітету, легенди спорту й уся легкоатлетична родина стали свідками заклопотуючого дійства, що розгорнулося в національному музеї мистецтва Каталонії. Грандіозне шоу завершилось урочистим відкриттям Залу слави ІААФ, до якого ввійшли 24 ушлявлені атлети світу. Приємно відзначити, що серед них є двоє українців: Сергій Бубка (стрибки з жердиною) і Володимир Голубничий (спортивна ходьба). Президент Федерації Ламін Діак вручив відповідні трофеї 13 присутнім атлетам.

МАСОВА ФІЗКУЛЬТУРА | НА ЗАКАРПАТТІ ВИЗНАЧИЛИ КРАЩИХ

ФІНІШУВАЛА ЮВІЛЕЙНА СПАРТАКІАДА ОСВІТЯН

Ювілейна спартакіада освітян Закарпаття засвідчила, що в області активно займаються фізкультурою і спортом: загалом у спартакіадних стартах усіх рівнів – від первинної ланки до фінальних змагань Х обласної галузевої спартакіади – взяла участь понад 3 тис. працівників закладів та установ освіти нашого краю.

Команда м. Ужгорода – переможець змагань з волейболу

Фото Сергія БАРАНЧИКОВА

Нагороду вручає голова обкому профспілки Василь Балаж

Переможці спартакіади – сім'я Дячуків з організаторами змагань

команді Виноградівського району.

За великої кількості вболівальників проходили змагання з багатоборства в сімейних стартах. Тут упевнену перемогу здобула родина Дячуків з гірського Рахівського району, в складі якої виступили вчителі Ірина та Андрій Дячуки разом із сином Максимом. Друге призове місце посіла родина Булін (Ужгородський район), третє – Осійських (Іршавський район).

Переможці в окремих видах та індивідуальному заліку були нагороджені організаторами спартакіади. Крім того, всі діти – учасники змагань із сімейних стартів також отримали пам'ятні призи від обкому профспілки працівників освіти і науки та обласної ради ФСТ «Україна», які їх керівники Василь Балаж та Владислав Кушнірчук вручили юним спортсменам.

Отже, за результатами двох етапів спартакіади перше місце в загальнокомандному заліку завоювали представники Виноградівського району. Другими в підсумковому протоколі стали освітяни Рахівського району, третіми – Мукачівського району.

Сергій БАРАНЧИКОВ
Закарпаття

Ювілейна Х обласна спартакіада працівників закладів та установ освіти Закарпаття, організаторами якої були галузевий обком профспілки, управління освіти й науки облдержадміністрації та обласна рада ФСТ «Україна», про-

ходила в два етапи. Під час першого визначилися переможці в трьох видах спартакіади – шахах, шашках і настільному тенісі. Ще чотирьох переможців було названо після проведення другого етапу освітянської спартакіади, який проходив на спортивних майданчиках ЗОІШ № 7 та

№ 19, а також гімназії в м. Ужгороді.

У змаганнях із чоловічого волейболу не було рівних команді Свалівського району, в цьому ж виді програми серед жінок триумфували господарки змагань – представниці обласного центру. У міні-футболі пальма першості дісталася

ПЛАВАННЯ | ЗЕВІНА ПІДКОРИЛА ШАРТР

МЕДАЛІ «КОРОТКОЇ ВОДИ»

На континентальній першості з плавання на «короткій воді» у французькому Шартрі українська збірна, представлена найсильнішими спортсменами, здобула сім нагород. В активі українців – 2 золоті, 2 срібні і 3 бронзові нагороди.

Триумфаторкою чемпіонату стала наша чемпіонка І Юнацьких Олімпійських Ігор Дарина Зевіна, яка спочатку перемогла в стометрівці на спині з часом 57,07, а завершального дня змагань не мала рівних і на вдвічі довшій дистанції. При цьому Дарина, фінішувавши з часом 2.01,97, принагідно оновила ще й власний рекорд чемпіонатів Європи, встановлений минулого року в польському Щецині. Тоді 200 м на спині вона здолала за 2.02,25. Сергій Фролов фінішував другим на дистанції 1500 м. Час нашого співвітчизника

–14.30,87 став новим особистим досягненням Сергія, яке він покращив одразу майже на п'ять секунд! На 400 м вільним стилем, до речі, українець також встановив нове особисте досягнення (3.42,73), але цього вистачило лише для четвертого рядка в підсумковому протоколі. На дистанції 200 м брасом здобув «срібло» наш Ігор Борисик (2.05,12), якому буквально кілька миттєвостями поступився партнер по команді Андрій Коваленко. «Бронза» Андрію дісталася як винагорода за новий особистий кращий результат на цій дистанції (2.05,21).

На цій же дистанції серед жінок також третьою прийшла до фінішу Ганна Дзеркаль (2.21,94). І знову ж таки, це найкращий час, показаний Ганною на цій дистанції, в її кар'єрі. А завершальний медальний акорд серед українців на рахунку Андрія Говорова. Українець не зміг повторити «золотий» минулорічний результат і з Шартру повернувся з «бронзою», здобутою на дистанції 50 м батерфляем (22,72).

коротко

ГАНДБОЛ

КУБОК ТУРЧИНА – В УГОРЩИНИ

Минулого вікенду в столичному Палаці спорту завершився XV «Кубок Турчина», в якому за головний приз Меморіалу змагалися національні збірні команди України, Росії, Угорщини, Македонії, Нідерландів і Чехії.

У стартівому матчі турніру наші дівчата зустрілися із збіркою Македонії і здобули впевнену перемогу – 34:29. Наступним випробуванням для підопічних Леоніда Ратнера стала потужна збірна Угорщини. Однак уже після першого тайму українки відставали на 2 влучні кидки, і по перерві переломити перебіг поєдинку не вдалося. А в підсумку господарки майданчика поступилися з рахунком 25:33. Відтак максимум, на що могли розраховувати

«синьо-жовті», це поборотися в заключному матчі турніру з росіянками за «бронзу». Однак і третя сходинка п'єдесталу пошани спливла від наших, оскільки в перерві наші північно-східні сусідки внесли корективи в нашу гру, взявши гору над голландками. Перемога з рахунком 29:22 принесла до скарбниці збірної Угорщини перший в її історії «Кубок Турчина».

ГРЕКО-РИМСЬКА БОРТЬБА

МЕДАЛЬНЕ РОЗМАЙТТЯ

Минулими вихідними відбулися одразу три міжнародні турніри, на яких українські майстри греко-римського стилю показали високі результати.

На Меморіалі ушлявленого фінського борця Арво Хаавісто, що відбувся у фінському місті Лямаяоки, п'ятеро українців стали чемпіонами та призерами турніру. «Золото» змагань здобули Дмитро Цимбалюк (вагова категорія – 60 кг) і Микола Савченко (66 кг), поступився у вирішальній сутичці Микола Кучмий (120 кг), треті місця в активі Костянтина Стаса (66 кг) та Олександра Шишмана (84 кг). На міжнародному турнірі олімпійського чемпіона Анрі Деглана у французь-

кій Ніцці наші спортсмени вибороли аж п'ять перших місць, інформує офіційний сайт НОК. На найвищу сходинку п'єдесталу пошани зійшли Дмитро Харько (60 кг), Дмитро Пислар (66 кг), Сергій Северин (84 кг), Владислав Тесленко (96 кг) та Олександр Чернецький (120 кг). «Бронза» Дмитра Дмитра Пинькова (66 кг). Крім того, на Відкритому кубку Латвійської республіки в Лієпаї кримчанин Февзі Мамутов (66 кг) здобув «золото» турніру.

